

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Sosiaaliset verkostot maahanmuuttajamiesten kotoutumisprosesseissa Vieraasta Veljeksi- projektissa

Salminen, Mikko

2014 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Sosiaaliset verkostot maahanmuuttajamiesten kotoutumisproses-
seissa Vieraasta Veljeksi- projektissa

Salminen Mikko
Rikosseuraamusala
Opinnäytetyö
Toukokuu 2014

Salminen Mikko

Sosiaaliset verkostot maahanmuuttajamiesten kotoutumisprosesseissa Vieraasta Veljeksi-projektissa

Vuosi 2014 Sivumäärä 45

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Vieraasta Veljeksi projektin maahanmuuttajamiesten sosiaalisten verkostojen vaikutus kotoutumiseen. Lisäksi tarkastelin Miessakit ry:n Vieraasta Veljeksi projektin vaikutusta siihen osallistuneisiin miehiin. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimus toteutettiin haastattelemalla teemahaastattelumenetelmää käyttäen kuutta projektiin osallistunutta maahanmuuttajamiestä. Opinnäytetyössä tarkasteltiin maahanmuuttajamiesten kokemuksia kolmen teeman kautta, joista ensimmäinen keskittyi haastateltavien kotoutumiseen, Toiseksi käytiin läpi haastateltavan sosiaalisia verkostoja. Kolmas teema käsitteli haastateltavan kokemuksia Vieraasta Veljeksi projektista. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentuu John Berryn akkulturaatiomalliin. Ryhmä toiminnan sisältöön ja vertaisena olemiseen, kotouttamiseen. Akkulturaatio teorioissa tarkastellaan eri kotoutumisstrategioiden toimivuutta.

Tutkimustuloksissa nousivat esiin sosiaalisten verkostojen tärkeys kotoutumiselle. Miehet saivat verkostoltaan apua kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä. Vieraasta Veljeksi projektin toimiviksi asioiksi nähtiin vertaistoiminta, kielen oppiminen tai suullinen ylläpitäminen. Suurimman osan kotoutumistapa oli integroitua Suomeen. Lisäksi suomalainen kulttuuri nähtiin voimaannuttavana, sai tehdä sellaisia asioita, joita ei kotimaassa saanut tehdä. Haastatellut maahanmuuttajamiehet eivät olleet homogeeninen ryhmä iän, kansalaisuuden, kielen tai uskonnon suhteen. Yhteistä heille oli kuitenkin ryhmän jäsenyys oppimisryhmissä.

Asiasanat, kotoutuminen, akkulturaatio, maahanmuuttajamies, sosiaaliset verkostot

Salminen Mikko

Social networks of immigrant men in immigration process in Vieraasta Veljeksi-Project.

Year	2014	Pages	45
------	------	-------	----

The main goal of this Bachelor thesis was to examine the impact of social network for the integration of Vieraasta Veljeksi project's Immigrant men. I also viewed Projects effects on the men who participated on it. Thesis was a qualitative study. The thesis was implemented by interviewing six of immigrant men in the project. This thesis has focused on three themes. First of them is integration. Secondly looking at interviewees social networks. Third theme is about men's experiences of Vieraasta Veljeksi Project. The theoretical framework of this thesis is John Berry's Acculturation model. Context of group activity, having peer support and integration. In acculturation theories I look what integration strategies work.

The results show how important it was to have some kind of social network. They had help from the network on language and cultural understanding. Things that worked in the project was peer support, language learning or maintaining speech ability. Most of the wanted to integrate Finnish society which meant learning Finnish ways but still maintain some of the cultural heritage. Finnish culture seemed to be empowering to men. They could to things that they couldn't or was shameful to do in their home country. The interviewed men were not a homogeneous group in terms of age, nationality, language or religion. Common thing for them was being part of the learning group.

Keywords intergration, acculturation, immigrant men, social networks

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Teoreettinen viitekehys.....	8
2.1	Akkulturaatio.....	8
2.2	Maahanmuuttajien sosiaalinen kotoutumisprosessi.....	9
2.3	Sosiaaliset verkostot.....	12
2.4	Ryhmätoiminnan merkitys.....	13
2.5	Kulttuurisensitiivinen toiminta.....	13
2.6	Mieserityisyys.....	14
2.7	Maahanmuuttaja terminä.....	14
3	Tutkimusasetelma.....	15
3.1	Tutkimustavoitteet.....	15
3.2	Tutkimuskysymykset.....	15
3.3	Tutkimusmenetelmän valinta.....	16
3.4	Opinnäytetyön toteutus.....	16
3.5	Aineiston keruu.....	16
3.6	Aineiston analyysi.....	17
3.7	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	18
3.8	Tutkimuksen kohderyhmä.....	18
4	Tulokset.....	19
4.1	Haastattelulomakkeen tuloksia.....	19
4.2	Haastattelun tulokset.....	20
4.2.1	Akkulturaatio.....	20
4.2.2	Sosiaalinen verkosto.....	21
4.2.3	Vieraasta veljeksi projekti.....	24
5	Johtopäätökset.....	27
6	Pohdinta.....	29
6.1	Oman ammatillisen toiminnan reflektointi.....	29
6.2	Tutkimuksen hyödyllisyys ja kehittämissuhteet.....	30
6.3	Kokemuksia projektista.....	30
	Lähteet.....	33
	Kuviot.....	35
	Liitteet.....	36

1 Johdanto

Opinnäytetyöni sai alkunsa ollessani harjoittelussa Miessakit ry:n Vieraasta Veljeksi-projektissa. Ennen harjoittelua tietämykseni maahanmuuttajien kanssa tehtävästä työstä oli vähäinen, mutta harjoittelun aikana tietämykseni lisääntyi ja innostuin tutkimaan maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvää aineistoa. Projektissa toimin tiivistä, sillä olen mukana ryhmätoiminnassa ja olen yhden ryhmän toinen ohjaaja. Suomalaisissa maahanmuuttoon liittyvissä tutkimuksissa on keskitytty etnisten taustojen eroihin ja niiden vaikutuksiin. Sukupuoli on ollut taustamuuttajana, varsinaista sukupuoleen liittyvään tutkimusta on vähän ja erityisesti miehiin kohdistuvaan. (Martikainen & Tiilikainen 2007: 25.) Tutkimuksessani haluan keskittyä maahanmuuttajamiesten kotoutumiseen liittyvään teemaa ja vielä erityisemmin Vieraasta Veljeksi oppimisryhmien miehiin. Näissä ryhmissä on monia eri etnisyyden omaavia henkilöitä ja en aio eritellä maahanmuuttajamiesten tarpeita tai ongelmia etnisen ryhmän mukaan Tutkittava aineisto on niin pieni, ettei tällaisia yleistyksiä voisi edes tehdä.

Maahanmuutto aiheena on hyvin ajankohtainen, sillä Suomeen suuntautuva maahanmuutto on jatkuvassa kasvussa ja tulee olemaan. Maassa asuva ulkomaalaisväestö on lähes kaksinkertais-
tunut 2000-luvulla. Vuonna 2000 Suomessa asui noin 92 000 ja vuonna 2010 noin 168 000 ulkomaan kansalaista. Ulkomaan kansalaisten määrän arvioidaan vuoteen 2020 mennessä kasvaneen noin 330 000 henkeen ja vuoteen 2030 mennessä noin 500 000 henkeen. Myös maahanmuuton syyt ovat monipuolistuneet verrattuna 1990-lukuun, jolloin maahanmuutto perustui pääasiassa humanitaarisiin syihin. Nykyisin Suomeen muutetaan entistä enemmän perhesiteen, työn ja opiskelun perusteella. (Valtion kotouttamisohjelma.)

Valtion kotouttamisohjelman painopisteet ovat yhteisöstä ja perheestä voimaa kotoutumiseen, maahanmuuttajien asema työmarkkinoilla, kotoutumiskoulutus, maahanmuuttajanaiset, lasten ja nuorten kotoutuminen, kansainvälistä suojelua saavien kuntiin sijoittaminen, väestöryhmien välisen myönteisen vuorovaikutuksen edistäminen sekä kotouttamisen seuranta. (Valtion kotouttamisohjelma.) Tähän hyvänä lisänä tuo maahanmuuttajamiehiin kohdistuva työ, joka jää painopisteiden ulkopuolelle. Tätä työtä Miessakit ry pyrkii kehittämään.

Päävastuu kotoutumislain mukaisista kotouttamistoimenpiteistä on kunnilla ja työ- ja elinkeino-toimistoilla. Kansalaisjärjestöt, mukaan lukien maahanmuuttajajärjestöt, ovat kuitenkin merkittävässä asemassa viranomaisten tarjoamien palvelujentäydentäjänä sekä yhteistyökumppaneina kotoutumista tukevia palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Kansalaisjärjestöt ovat jo pitkään kehittäneet ja tuottaneet monipuolista kotoutumista tukevaa toimintaa ja järjestöillä on merkittävä rooli mm. maahanmuuttajien kansalaisyhteiskunnassa toimimisen ja osallisuuden edistämässä. Niin ikään järjestöt tuottavat erityisryhmille räätälöityjä kou-

tumispalveluita, ja niillä on usein merkittävä rooli vertaistukitoiminnan ja erilaisten kulttuurisensitiivisten palveluiden tuottajina.

Tein opinnäytetyöni aiheesta maahanmuuttajamiesten sosiaalisten verkostojen merkityksestä heidän kotoutumiseen ja Miessakit ry:n Vieraasta Veljeksi-projektin rooliin kotoutumisen edesauttamisessa. Sosiaalisten verkostojen ulottuvuus kiinnostaa, koska projektissa yritetään saada maahanmuuttajamiehille ja kantasuomalaisille miehille kokemuksia toistensa tapaamisesta. Sosiaalisen kotoutumisen kannalta on tärkeää, että maahanmuuttajat sekä kantasuomalaiset pääsevät tutustumaan toisiinsa, tapoihin ja kulttuuriin.

Miessakit ry:n Vieraasta Veljeksi- projekti on Raha-automaatti yhdistyksen projektiavustuksella vuosina 2007-2013 toteutettu projekti. Projektin tarkoituksena on kotoutumista luoda uusia kanssakäymisen ja yhteistoiminnan muotoja maahanmuuttajamiesten ja syntysuomalaismiesten välille. Projektin työmuotoja ovat oppimisryhmätoiminta, tukihenkilötoiminta, harrastustoiminta ja vaikuttamistoiminta. Ryhmätoiminnassa kehitetään kielitaitoa, yleistietoa ja kohtaamistaitoa. Oppimisryhmät ovat, joita ohjaa maahanmuuttajataustaisen ja syntysuomalaisen ohjaajan muodostama ohjaajapari. Ryhmien tavoite koko on kahdeksan henkilöä ja ohjaajat. Oppimisryhmä kokoontuu 16 yhteensä 16 kertaa kerran viikossa kahden tunnin ajan. Ryhmät ovat matalankynnyksen toimintaa siis niihin voi tulla mukaan myöhemminkin vaikka ryhmä olisi jo alkanut. Harrastustoiminnassa pyritään mataloittamaan maahanmuuttajien ja kantasuomalaisen tutustumiskynnystä. Harrastustoiminta koostuu jalkapalloryhmistä ja kerta-luonteisista leireistä ja retkistä. Tukihenkilötoiminnassa tuetaan vaikeassa asemassa olevien maahanmuuttajamiesten sosiaalisia verkostoja ja vahvistetaan tuettavan itsetuntoa. Tukihenkilötoiminnassa vapaaehtoiset tukihenkilöt toimivat maahanmuuttajamiesten ystävinä, arjen auttajina, kulttuuritulkkeina, kielitaidon kehittäjinä ja yleisellä tasolla kotoutumisen edistäjänä. Tukihenkilöt suorittavat tukihenkilökoulutuksen. Tukihenkilötoiminnan peruseriaatteet ovat luottamuksellisuus, vapaaehtoisuus ja vilpittömän auttamisen halu. Vaikuttamistyössä tavoitteena on levittää valtakunnallisesti maahanmuuttajamiehiä koskeva yleistietoa. Tätä tavoitetta edistetään koulutuksilla, joita tehdään oppilaitoksille ja maahanmuuttajille. Vaikuttamistoiminnassa on tuotettu kirjallista materiaalia ja järjestetty laajalle yleisölle tarkoitettuja tilaisuuksia.

Miessakit ry:n organisaation yleisenä tavoitteena on edistää miesten hyvinvointia, kehittämällä miehiä tukevia yksilöllisiä, yhteisöllisiä ja yhteiskunnallisia rakenteita. Miessakit tekevät työtä sellaisen yhteiskunnan eteen, jossa miesten ja naisten hyvinvointi on hyvällä tasolla ja jossa molempien sukupuolten erityispiirteistä kumpuavaa kulttuuria kunnioitetaan. Miessakit ry kehittää ja toteuttaa miehille ja miesten kanssa työskenteleville kohdennettuja palveluja. Oleellisena perustana tarjotuille palveluille on ymmärrys siitä, mitä kunkin palvelutoiminnan

osalta on kyettävä huomioimaan, jotta se tukisi miesten hyvinvoinnin lisääntymistä miehille ominaisimmista lähtökohdista. (Miessakit ry.)

2 Teoreettinen viitekehys

Tässä kappaleessa esittelen aikaisempia tutkimuksia maahanmuuttajien kotoutumiseen ja sosiaalisiin verkostoihin liittyen. Käyn läpi teoriaa, jota aion tuoda esille opinnäytetyössäni, kuten akkulturaatio, sosiaaliset verkostot ja kotoutumisprosessi. Käsittelem myös oppimisryhmätoimintaan liittyviä käsitteitä, joita ovat ryhmätoiminnan merkitys, kulttuurisensitiivisyys ja mieserityisyys.

2.1 Akkulturaatio

Opinnäytetyöni teoreettisena lähtökohtana oli Akkulturaatio tutkimus. Nimenomaan tutkittavan henkilökohtaisella tasolla. Antropologian klassisen määritelmän mukaan se on ilmiö, joka tapahtuu, kun erilaiset kulttuuriset ryhmät ovat yhtäjaksoisessa välittömässä kontaktissa, josta johtuen molemmat tai toinen ryhmä kokee muutoksia. (Alitolppa-Niitamo 2010.) Akkulturaatio tutkimuksen eräänä lähtökohtana voi pitää John Berryn mallia akkulturaatio asenteista. Akkulturaatio asenteet merkitsevät sopeutumisen oleellisesti maahanmuuttajien ja valtakulttuurin neuvotellessa yhteiselon asetelmista. Akkulturaatiota määritellessä se nähdään kaksikulotteiseksi ilmiöksi, jossa maahanmuuttajan ajattelu tai käyttäytyminen ajatellaan tasapainottelevan perinteisten ja uusien tapojen välillä. Haluaako maahanmuuttaja säilyttää oman kulttuurisen omaispiirteensä ja haluaako hän solmia suhteita valtakulttuurin edustajien kanssa? (Perhoniemi & Jasisnskaja-Lahti 2007.)

Näistä kysymyksistä voidaan muodostaa neljä eri akkulturaatio asennetta, jotka ovat integraatio, assimilaatio, separaatio, marginalisaatio. Assimilaatiolla tarkoitetaan sulautumista valtakulttuuriin hyläten oman aikaisemman kulttuurin kokonaan. Separation on eristäytymistä omaan perinteiseen kulttuuriin, pitäen yhteyttä vain omaan etniseen ryhmänsä piiriin. Marginalisaatiolla tarkoitetaan syrjäytymistä molemmista kulttuureista, jolloin ei koe kuuluvansa minkään kulttuurin piiriin. (Perhoniemi & Jasisnskaja-Lahti 2007.). Tähän on erityisen uhan alla toisen sukupolven maahanmuuttajat, jotka eivät halua mukautua vanhempiensa kulttuuriin, mutta ei ole kykyä tai motivaatiota samaistua valtayhteisöön. Näistä parhaana asenteena pidetään nykyään integraatiota. Integraatiossa henkilö kokee kuuluvansa vähemmistöön ja arvostaa kuulumistaan siihen samalla toimien muihin ryhmiin kuten valtaväestöön. Akkulturaatio ei ole pysyvä tila vaan siinä tapahtuu jatkuvia muutoksia monella tasolla (Forsander, Ekholm & Hautaniemi 2001.) Integraatio käsitteenä on poliittinen, sillä integraatio tarkoittaa

sitä, mitä esimerkiksi kotouttamislaissa määritellään. Integraatiossa vähemmistön jäsen pyrkii lähemmäs keskiötä eli valtakulttuuria, osallistumalla sen sosiaalisiin toimintoihin kuten työhön ja koulutukseen.

		Onko kulttuuri-identiteetin ja kulttuurin piirteiden säilyttäminen tärkeää?	
		”Kyllä”	”Ei”
Onko suhteiden ylläpitäminen muihin valtaryhmiin tärkeää?	”Kyllä”	INTEGRAATIO	ASSIMILAATIO
	”Ei”	SEPARAATIO	MARGINALISAATIO

Kuvio 1: John Berry Nelikenttä 1990. Kuvassa esitetään kaksi kysymystä, joiden avulla voidaan päätellä henkilön akkulturaatio asenne, jotka ovat integraatio, assimilaatio, separaatio ja marginalisaatio.

Ennen John Berryn akkulturaatio teoriaa oli valloillaan 1920-luvulla kehitetty assimilaation kehäteoria, jossa lopulta aina vähemmistö sulautuu valtakulttuuriin. Ajattelen, että vähemmistöt hylkäävät oman kulttuurinsa ja sulautuvat täysin valta kulttuuriin. Siinä nähtiin vaiheina konflikti, mukautuminen ja sulautuminen. Tämä ajatus sitten katosi, kun huomattiin, ettei Yhdysvalloissa käynyt näin. (Forsander ym. 2001.)

Miten sitten akkulturaatio henkilökohtaisella tasolla tapahtuu. Se on kolmivaiheinen prosessi stressi, selviytyminen, sopeutuminen. Yksilö eli tässä tapauksessa maahanmuuttaja tulee Suomeen, maahanmuuttajan oma kulttuuri tulee kontaktiin maassa olevan kulttuurin kanssa. Jonka jälkeen hän kokee akkulturaatio stressiä ja hänen täytyy selviytyä, jollain tavalla näiden kahden kulttuurin törmäämisestä. Hänellä on jonkinlainen akkulturaatio asenne, joka koostui kysymyksistä onko oman kulttuuri identiteetin ylläpitäminen tärkeää ja onko suhteiden ylläpitäminen valtakulttuuriin tärkeää. Kyseisellä asenteella hänelle tapahtuu psyykkisiä muutoksia ja sosiaalikultuurisia muutoksia. Vuosien mittaan hän sopeutuu maahan. Hänen akkulturaatioasenne ei välttämättä vastaa tapahtuneita muutoksia. Tähän vaikuttaa muun muassa valtakulttuurin akkulturaatio asenne. Jos vaikka maahanmuuttaja haluisia assimiloitua valtakulttuuriin, mutta valtakulttuuri ylläpitää separaatiota, jolloin ei kyseinen mukautuminen onnistu. Integraatiossa maahanmuuttajalla ilmenee vähiten akkulturaatiostressiä. Separatiossa tapahtuu vähiten käytöksellistä muutosta. (Berry 2005.)

2.2 Maahanmuuttajien sosiaalinen kotoutumisprosessi

Maahanmuuttajien kotoutumisella on monta eri tasoa kuten taloudellinen, sosiaalinen ja emotionaalinen. Maahanmuuttaja voi olla hyvin mukana työelämässä ja omistaa vaikka talon, mutta hänen sosiaalinen ja emotionaalinen kotoutuminen eivät ole välttämättä toteutuneet. Esimerkkinä maahanmuuttaja miehen sosiaaliset verkostot koostuvat vain muista maahanmuuttajista ja oman maan kansalaisista, jolloin hänen sosiaalinen kotoutuminen suomalaiseseen yhteiskuntaan jää olemattomaksi. (Nyqvist & Hyvärinen 2012: 29.)

Kotoutusprosessia edistävät ja estävät voidaan jakaa eri tasoihin. Sosioekonomiseen tasoon kuuluvat työllisyys ja koulutus, sosiokulttuuriseen tasoon johon sisältyy perhearvot asenteet ja identiteetti. Tasoissa on myös henkisen hyvinvointi ja terveys sekä ryhmien välisten suhteiden ja luottamuksen taso. (Perhoniemi & Jasiskajanlahti 2006) Sosioekonomisella tasolla kielitaito, ammattitaito ja työkokemus edistävät työmarkkinoille pääsyä. Maahanmuuttajien elinolotutkimuksessa on huomattu ne, jotka kokevat pärjäävänsä suomen kielellä työelämässä erittäin hyvin saavat koulutustansa vastaavaa työtä useammin kuin muut maahanmuuttajat ja se myös kertoo sitoutuneisuudesta Suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomalainen työkokemus on ulkomailla hankittua kokemusta arvokkaampaa, koska se kertoo jo Suomalaisen työelämän ja pelisääntöjen sisäistämisestä. Koulutus Suomessa hankittuna voidaan nähdä eräänlaisena kotoutumisen mittarina. Kuntien tärkeimpinä velvoitteina on kotoutussuunnitelman laatiminen työvoimatoimiston ja kunnan yhteistyöllä. (Linnanmäki-Koskela 2010:20,21) Maahanmuuttajat ovat varsin hyvin koulutettuja. Vuonna 2006 ulkomaalaisilla työhakijoilla oli perusasteen koulutus 30 prosentilla, keskiaste 29 prosentilla ja korkea-aste 23 prosentilla. Koulutustaso jää tuntemattomaksi 17 prosentilla. Toisaalta ulkomaalaisten tutkintojen rinnastaminen suomalaisiin tutkintoihin on hankalaa. (Eronen ym.2014:16) Maahanmuuttajien heikkoa työmarkkina-asemaa on selitetty näiden resurssien puutteella. Loogisesti näitä resursseja lisäämällä voidaan parantaa työllistymisen mahdollisuuksia. Poikkileikkauksena kaikista maahanmuuttajista työmarkkinatilanne on hyvin heikko, mutta pidemmällä aikavälillä seurantatutkimuksessa huomataan työmarkkina-aseman parantuvan hitaasti mutta varmasti. (Linnanmäki-Koskela 2010:28)

Suomessa nähdään työmarkkinoiden kahtia jakautumista, ydintyövoima tekee töitä primaarisektorilla, jolloin sekundaarisektorin työt jäävät nuorille, naisille ja maahanmuuttajille. Primaarisektorilla työsuhteet ovat pysyviä, turvallisia ja niissä on hyvät etenemismahdollisuudet. työsuhteiden pysyvyys, turvallisuus sekä hyvät etenemismahdollisuudet. Sekundaarityömarkkinoilla puolestaan työsuhteen jatkuvuus on epävarmaa, työttömyysriski suuri ja etenemismahdollisuudet sekä työolosuhteet heikot. Näistä seuraa suuri vapaaehtoinen liikkuvuus työpaikasta toiseen sekä työvoimasta pois ja takaisin. Vaihtuvuus eri sektoreiden välillä on hyvin vähäinen. Sekundaarisektorilla työskentelylle ominaiseen tapaan maahanmuuttajientyöurat koostuvat tyypillisesti työttömyyden, pätkittäisten työllisyysjaksojen, opiskelun sekä tuetun työllistämisen tai muiden työvoimapolitiittisten toimenpiteiden

vuorottelun kautta. Myös maahanmuuttajien palkkatason on havaittu olevan kantaväestön palkkatasoa matalampi. Osittain tätä alhaista palkkatasoa selittävät työtehtävät, osittaisena selityksenä pidetään sitä, että maahanmuuttajat saavat ”ulkomaalaispalkkaa”, joka on kanta-
väestön ansiotuloja heikompaa. Maahanmuuttajatyöpaikkoja on Suomessa tarjolla etenkin ravintola-, teollisuus-, siivous-, hoito-, rakennus- ja opetusalailla, joista suurimpaan osaan liittyy työvoimapulaa. Tällaisista aloista on muodostunut niin sanottuja maahanmuuttajien sisääntuloammatteteja. Sisääntuloammatteteiden luonnetta kuvastaa se, että niistä pyritään siirtymään ”parempaan” työpaikkaan, kun resurssit sen mahdollistavat. Erityisesti ravintola- ja siivousalan työpaikat ovat viime vuosina eriytyneet maahanmuuttaja-aloiksi: valtaväestö vetäytyy näiltä aloilta leimautumisen vuoksi, mikä aiheuttaa etnistä lohkoutumista syventävän kierteen. (Linnanmäki-Koskela 2010:16-18.)

Henkinen hyvinvointi vaikuttaa kotoutumiseen, psyykkiset traumat ja mielenterveyden häiriöt lisäävät eristäytymisen ja margnialisoitumisen riskiä. Sillä se vaikeuttaa ihmisen kanssakäymistä. Psyykkiset sairaudet aiheuttavat myös fyysisen terveyden heikentymistä, mikä hankaloittaa kotoutumisprosessia. (Kerkkänen & Saastamoinen 2013:53-55.)

Ryhmien välisten suhteiden ja luottamuksen taso vähentyy, kun maahanmuuttaja kokee syrjintää. Sillä syrjintä vaikuttaa kielteisesti maahanmuuttaneiden asenteisiin enemmistöä kohtaan. Mitä enemmän maahanmuuttaja kokee syrjintää, sitä enemmän lisääntyy haluttomuus samaistua enemmistöryhmään. Mielekkäiksi ja tasavertaiseksi koetut kontaktit eri etnisten ryhmien välillä lisäävät myönteistä suhtautumista muihin etnisiin ryhmiin. Aatteet voivat muuttua myönteisimmiksi, jopa välillisesti ilman suoranaista kontakti toiseen etniseen ryhmään. Esimerkkinä Maahanmuuttajalla on omaa etniseen ryhmään kuuluva ystävä, jolla myönteisiä kokemuksia suomalaisesta ystävästään. (Kerkkänen & Saastamoinen 2013:65.)

Tiedon puute on monesti tyypillistä, kuten tietämättömyys palveluista, lainsäädännöstä ja yleisistä käytännöistä. Maahanmuuttaja saattaa oppiakin näitä asioita, kuitenkin häneltä jää arjen tietämys pois, jos hänellä ei ole kontakteja suomalaisiin. Sosiaalinen verkosto on tärkeä tiedon välittäjänä sekä tukiverkostona. Henkilön muuttaessa Suomeen voi olla, että hänen koko sosiaalinen verkostonsa on jäänyt kotimaahan, jolloin sosiaalisen verkostojen puutteen täyttäminen voi viedä hyvin pitkän ajan. (Nyqvist & Hyvärinen 2012: 35.)

Suomalaisen kulttuurin erityispiirteet, jotka vaikeuttivat eri kulttuureista tulevien sosiaalista kotoutumisprosessia, olivat tiivistäen suomalaisen keskustelukulttuurin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen vähäisyys sekä itsenäisyyden ja omatoimisuuden korostaminen. Nämä piirteet nousevat esiin kotoutumista hidastavina tekijöinä kaikilla elämän osa-alueilla - työympäristössä, integroidussa koulutuksessa ja vapaa-ajalla. Suomalaiselle kulttuurille tyypillinen vähäinen vuorovaikutus ilmenee heikoimmin kansainvälisessä työympäristössä ja voimakkaimmin paikall-

lisessa sosiaalisessa ympäristössä. Sosiaaliset haasteet vaikeuttavat kaikista eri kulttuureista tulevien yksilöiden kotoutumisprosessia. Vaikeusaste vaihteli, kulttuurien välillä, mutta täytyy muista, että kotoutuminen on yksilöllinen prosessi. (Raunio 2002: 109-110.)

Vuonna 1999 Liikunnan ja kansanterveyden tutkimuskeskuksessa (LIKES) tehtiin Opetusministeriön tilauksesta ja rahoituksella tutkimus Pois paitsiosta - maahanmuuttajien liikuntaharrastukset ja vapaa-ajanvietto Suomessa. Tutkimuskohteena olivat Iranin ja Irakin kurdit, somalialaiset ja venäläiset sekä Venäjältä paluumuuttajina Suomeen tulleet. Tutkimuksen mukaan liikuntaharrastusten edelle maahanmuuttajien vapaa-ajanviettotapoina menevät seurustelu ystävien kanssa sekä lukeminen ja television katselu. Liikunta kuuluu kuitenkin lähes jokaisen tutkimukseen osallistuneen maahanmuuttajan elämään vähintään kerran viikossa.

Ne syyt, jonka vuoksi harrastetaan liikuntaa, olivat maahanmuuttajien keskuudessa hyvin samanlaisia kuin suomalaistenkin motiivit: terveys, hyvä kunto, ulkonäkö, kilpailu, ystävien tapaaminen ja tutustuminen uusiin ihmisiin. Maahanmuuttajat toivoivat erityisesti suomalaisten ja maahanmuuttajien yhteisten liikuntaryhmien perustamista ja näkivät tällaisen toiminnan edistävän suomen kielen oppimista sekä suomalaisiin tutustumista. Yhteiset urheilukokemukset voisivat toimia myös suvaitsevaisuuden edistäjänä. (Myrén 2001.)

2.3 Sosiaaliset verkostot

Tutkimukset viittaavat siihen, että sosiaalisilla verkostoilla on suurta merkitystä yksilön pärjäämisen kannalta yhteiskunnassa. Nykypäivänä sosiaalinen kanssakäyminen on yhä tärkeämpää ja vahvemmin yhteydessä taloudelliseen menestymiseen ja työllistymiseen. Erityisen tärkeitä sosiaaliset suhteet ovat etenkin maahanmuuttajille, jotka pyrkivät asettuessaan uuteen maahan sopeutumaan kulttuurisesti ja yhteiskunnallisesti ympäristöön, joka on vieras. (Nuutila 2012: 21.)

Outi Salmisen tutkimuksessa entisestä Jugoslaviasta tulleista pakolaisista 1997 mitattiin kotoutumista, jakamalla kotoutuvat neljään eri ryhmään heidän kotoutumisen vaiheiden suhteen mukaan, menestyjät, sinnittelijät, hengissä pysyttelijät ja eristäytyjät. Menestyjät käyvät töissä tai, opiskelevat selviytyvät suomen kielellä, heillä on tarvittava sosiaalinen verkosto ja heillä on kokemus elämän hallitsemisesta. Suurin ryhmä kaikista on sinnittelijät etsivät aktiivisesti töitä tai koulutusta ja he pyrkivät saamaan kontakteja valtaväestöön. Hengissä pysyttelijöillä on kadonnut usko tulevaisuuteen ja he elävät päivä kerrallaan. Heillä on puutteellinen kielitaito, minkä vuoksi he eristäytyvät ja heillä valtava koti-ikävä. Eristäytyjiä ei kiinnosta kontaktit suomalaiseen kulttuuriin ja he ovat eristäytyneet omaan lähipiiriinsä. Tämä voi johtua omasta halusta tai pakosta. (Manninen 2001.)

2.4 Ryhmätoiminnan merkitys

Miesryhmissä miehet saavat vertaistukea toisilta, sillä he ovat käyneet läpi samankaltaisia elämäkokemuksia ja elämänvaiheita. Vertaisuus auttaa vaikeiden asioiden läpikäymiseen paremmin kuin asiakas-avustaja suhde. (Peitsalo 2008: 21.) Ryhmissä pyritään toimimaan paritöitä hyödyntämällä, jossa työskentelee yhdessä kantasuomalainen ja maahanmuuttaja yhteistyössä. On tärkeää olla olemassa tietynlainen vertaistuellinen tulkki, joka pehmentää kanssakäyntiä kantasuomaisten ja maahanmuuttajien välillä.

Epäviralliseen ryhmään liittyminen voi kasvattaa itsetuntoa, sillä ryhmässä yksilö voi saada uutta tietoa tai huomata, että jotkut hänen epäilyksensä omiin mahdollisuuksiinsa ovatkin yhteisiä kaikille ryhmän jäsenille. Tämä vakuuttaa jäsenen siitä, että hän ei ole yksin, mikä myös lisää turvallisuuden tunnetta. Sosiaalinen vuorovaikutus muiden kanssa tuottaa mielihyvää ja myönteisten, merkityksellisten ihmissuhteiden ilmaantumisen edistää mielenterveyttä. (Pennignton 2005:15.) Vieraasta veljeksi projektin ryhmät ovat matalankynnyksen toimintaa, sillä ryhmät ovat avoimia. Tällaisessa ryhmässä voi periaatteessa kuka tahansa jollain tavalla soveltuva voi osallistua ryhmään. (Peitsalo 2008: 22.)

2.5 Kulttuurisensitiivinen toiminta

Monikulttuurisessa työssä saatetaan helposti olettaa, että kaikki saman etnisyyden tai kansallisuuden omaavat olisivat samanlaisia tai heidän toimintansa perustuisi samoihin asioihin. Kulttuurisensitiivisyys Miessakkien Vieraasta Veljeksi projektissa tarkoittaa herkkänä, kiinnostuneena olemista kulttuurien eri toimintatapoihin ja ajattelumaailmaan, ilman suuria ennakkooletuksia heidän omasta kulttuuristaan sekä valmiutta yllättäviin tilanteisiin. On hyvä olla perustietämystä kulttuureista ja uskonnoista, mutta ollakseen kulttuurisensitiivinen ei sinun tarvitse tietää kaikkea vaan avoimuus ja vastaanottavaisuus ovat kaikkein tärkeintä sekä kyky hallita erilaiset viestintätilanteet.

Kulttuurisensitiivisyydessä olisi hyvä, että työntekijällä on transnationaalista osaamista työkennellessään monen eri maalaisen henkilön kanssa. Transnationaaliseen osaamiseen kuuluu viisi eri osa-alueita, jotka ovat analyyttinen, emotionaalinen, luova, viestinnällinen ja toiminnallinen. Analyyttinen osaaminen on kyky hankkia tietoa ja ymmärtämistä tiedon merkityksestä oppimisryhmätoiminnassa ja kotoutumisen edistämisessä. Asiat mistä voisi hankkia tietoa, ovat keskeiset yhteiskunnan tai kulttuurin ja yksilön uskomukset, arvot ja käytännöt. Myös asiakkaan nykyisen tilanteen arviointi sekä työntekijän aikaisemmat kokemukset maahanmuuttajista ovat oleellisia. Emotionaalisella osaamisella tarkoitetaan työntekijän kykyä tehdä havaintoja ja aidosti kiinnostuneena olemista. Emotionaalisessa osaamisessa tulee ymmärtää ja kunnioittaa asiakkaan perinteitä, uskomuksia ja kokemuksia sekä ymmärtää oman kulttuurinsa merkitys. Tässä osa-alueella tarkoitetaan kykyä tulla toimeen erilaisten

ihmisten ja arvomaailmojen kanssa ja selviytyä haasteista kykenemällä auttamaan. Luovalla osaamisella tarkoitetaan innovatiivisuutta ja sen soveltamista käytäntöön, kuten erilaisten tapojen keksiminen toiminnan toteuttamiseen. Viestinnällisen osaamisen kohdalla peliin mukaan tulee kyky kommunikointiin ja vuorovaikutukseen. Tätä edistää kielitaito, tulkinkäyttö taito, nonverbaalisten ja kulttuuristen viestien havaitseminen ja ymmärtäminen. Viestinnällinen osaaminen on myös taitoa luoda osallistuva ja luottamuksellinen keskusteluympäristö. Sekä kykyä välttää tai selvittää väärinkäsityksiä. Viimeisenä osa-alueena toiminnallinen osaaminen, joka on taitoa toimia tavoitteellisesti transnationaalisessa ympäristössä. Tavoitteellisuuden kuuluu positiivisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen sekä kyky luottamukselliseen asiakas suhteeseen. Se on myös kykyä käyttää joustavasti ja tilannekohtaisesti erilaisia toimintatapoja. Tässä osaamisessa pystytään ratkomaan ongelmia ja konflikteja sekä kyetään tavoitteelliseen toimintaan haasteiden ja paineiden alla. Työntekijä myös edistää tasa-arvoisuuden toteutumista. (Sainola-Rodriguez 2009: 37)

2.6 Mieserityisyys

Mieserityisyys on miessukupuolen olemuksellinen ominaislaatu. Tämä ominaislaatu konkretisoituu miesten fyysisinä, psyykkisinä ja sosiaalisina erityispiirteinä. Nämä erityispiirteet ilmentyvät eri tavoin eri aikoina, eri elämänkaaren vaiheissa ja eri sosiaalisissa konteksteissa. Mieserityinen osaaminen tarkoittaa mieserityisyyteen liittyvän teoreettisen tiedon ja omakohtaisen prosessin avulla synnytettyä ymmärrystä miehistä, miehenä olemisesta ja miehisyydestä ja tämän ymmärryksen hyödyntämistä työn kohteena olevan miehen yksilöllisen elämäntilanteen, kokemusten ja merkitysten sijoittamisessa laajempaan kontekstiin. Lisäksi mieserityinen osaaminen on miestyöntekijän kykyä olla tietoinen omasta sukupuolestaan ja sen vaikutuksista asiakastilanteissa. (Miessakit ry.)

2.7 Maahanmuuttaja terminä

Kansalaisuudella tarkoitetaan Suomen valtion jäsentä, ominen oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Kansallisuudella viitataan kansalliseen identiteettiin, tai etnisyyteen, kuten suomalaisuuteen. (Martikainen & Tiilikainen 2007: 18.) Monet maahanmuuttajat voivat olla Suomen kansalaisia, mutta eivät koe olevansa suomalaisia. He saattavat käyttää pitkänkin ajan suomessa olon jälkeen käsitettä irakilainen tai suomenirakilainen.

Maahanmuuttaja on yleiskäsite kaikille maahanmuuttaville henkilöille, oli hän sitten pakolainen tai työn perässä maahan muuttanut henkilö. (Nyqvist & Hyvärinen 2012: 26.) Kun halutaan erotella maahanmuuttajat, toisesta väestöryhmästä puhutaan monesti nimikkeellä kantaväestö, jossa on ajatuksena, että he omaavat pitkän asuinhistorian, yhteiset geenit, kulttuurin, kielen ja uskonnon. (Martikainen & Tiilikainen 2007:18.) Kotoutumisella viitataan Maa-

hanmuuttajan yksilölliseen kehityksen, jonka tavoitteena on osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen (Manninen 2001.) Kotouttamisella tarkoitetaan lakikotouttamisen edistämisestä mukaan viranomaisten monialaista kotoutumisen edistämistä viranomaisten ja muiden tekijöiden taholta. (Nyqvist & Hyvärinen 2012: 26.) Sosiaalinen kotoutuminen on sosiaalisten suhteiden luomista valtakulttuurin edustajiin. Suhteiden luominen ei voi olla yksipuolista. Molempien osapuolten asenteet ja avoimuus vaikuttavat vuorovaikutuksen laatuun. (Valjus & Nirvinen 2006.)

3 Tutkimusasetelma

Seuraavassa luvussa tulen esittelemääni tutkimukseni tavoitteet ja varsinaiset tutkimuskysymykset, sekä miten päädyin kyseisiin tutkimusmenetelmiin. Kerron myös hieman opinnäytetyön toteutuksesta ja kuinka aineiston keruu sujui. Esittelen myös aineiston analyysin menetelmät. Pohdin eettisiä kysymyksiä ja työn luotettavuutta.

3.1 Tutkimustavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada informaatiota ja kokemuksia maahanmuuttajamiesten kotoutumisesta ja sosiaalisten verkostojen merkityksestä siihen. Tutkimuksellani ylläpidin mieserityistä tutkimusta. Tavoitteena oli selvittää miten maahanmuuttajamiehet saavat luotua sosiaalisia verkostoja suomessa ja suomalaisiin. Selvitin ryhmiin osallistuvien olemassa olevia sosiaalisia verkostoja. Mikä oli Miessakkien Vieraasta Veljeksi projektin toiminnan rooli ryhmiin osallistuneiden maahanmuuttaja miesten elämässä? Onko projekti auttanut heitä luomaan uudentyyppisiä sosiaalisia kontakteja?

Tärkeää on tarkasti miettiä, mikä on tutkimuksen käsitteellinen kohde. Tämä ei ole helppoa sillä tutkijan kohtaama todellisuus koostuu aina yksilöistä, josta sosiaalisissa tilanteissa edustavat ja ylläpitävät sosiaalisia laitoksia. (Mäkelä 1995: 43.) Miessakit ry:n Vieraasta veljeksi projektin tulevan juurruttamisen pysyväksi toiminnaksi kannalta on hyvä, että projektista on tehty tutkimustietoa. Tämän tutkimuksen avulla voidaan löytää tulevia kehittämisen tarpeita. Nämä kehitysideat voivat liittyä esimerkiksi uusien toimintamuotojen kehittämiseksi projektiin tai uusia painotuksia, jotta sosiaalisen kotoutuminen edistyisi.

3.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksiksi pyrin muodostamaan mahdollisimman yksinkertaisia, mutta laajoja kysymyksiä. Opinnäytetyötä tehdessäni huomasin, että työni pyrkii myös löytämään vastauksen

kolmanteen kysymykseen kahden ensimmäisen lisäksi, joka on ryhmäläisten kotoutumistavan määrittely.

Miten sosiaaliset verkostot ovat tukeneet kotoutumisprosessia?

Miten Vieraasta veljeksi projektin toiminta on edesauttanut kotoutumisessa?

3.3 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkimukseni on kvalitatiivinen. Tein haastateltaville kyselylomakkeen ja puolistrukturoidun teemahaastattelun. Valitsin kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska arvioin sen sopivan paremmin aiheeni käsittelyyn ja olevan helpompi tapa saada aineistoa maahanmuuttajamiehiltä. Teemat ovat eräänlaisia kysymyksiä, mutta laajempia kokonaisuuksia. Haastattelu tarkoittaa nimenomaan tutkijan ja tutkittavan välistä katsekontaktia (Kananen 2013: 93). Valitsin haastattelun tutkimusmenetelmäksi, koska se korostaa ihmisen subjektiivutta, näin haastateltava saa tuoda omia asioitaan esille mahdollisimman vapaasti. Ihminen on tutkimuksessa merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli. (Hirsjärvi & Hurme 2008: 35.) Teemahaastattelu etenee yksityiskohtaisten kysymysten sijaan keskeisten teemojen mukaan, mikä vapauttaa tutkijan näkökulmasta ja tuo haastateltavan äänen kuuluviin. Teemahaastattelu ottaa huomioon, että ihmisten tulkinnat asioista ja heidän antamat merkitykset ovat tärkeitä ja se, että ne syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2008: 48.)

3.4 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäyteyö tehtiin yhteistyössä Miessakit ry:n Vieraasta Veljeksi projektin kanssa. Aloitin opinnäytetyön suunnittelun keväällä 2012. Itse haastattelut opinnäytetyöhön tehtiin 2013 keväällä. Maahanmuuttajien kanssa työskentelyssä täytyi muistaa varata aikaa, sillä asioita käsiteltäessä oli tärkeää varmistaa, että haastateltava ymmärtää kysymyksieni sisällön. Huomasin monesti ollessani harjoittelussa Miessakit ry:n Vieraasta veljeksi projektissa, että suunnittelin liikaa asioita ryhmiin, joissa toimin ohjaajana. Tällöin en pystynyt käymään läpi suunniteltuja asioita läpi tai niiden käsittely tapahtui liian hätäisesti. Pysin pitämään huolen, että kaikki teemat käydään läpi, mutta annoin haastateltavan vastata mahdollisimman vapaasti teemoihin. Ideaali tilanteessa kävisimme, jopa keskustelun tyyppisesti teemoja läpi. Arvioin tämän tavan toimivammaksi kysymysasetelman kannalta kuin useamman kysely patteriston tekemisen hyvin monelle henkilölle.

3.5 Aineiston keruu

Tein yksilohaastatteluita ryhmätoiminnassa mukana oleville maahanmuuttaja miehille. Haastattelut tehtiin, joko Miessakit ry:n toimistolla, yhteistoimijoiden toimitiloissa sekä yksi kirjaston tiloissa. Miessakit ry:n toimistolla varasin haastatteluihin neuvotteluhuoneen, joissa ne toteutettiin. Neuvotteluhuoneen huonekalut järjestettiin niin, että haastattelun ilmapiiri ei mennyt liian viralliseksi. Tämä paransi haastateltavan rentoutumista ja edesauttoi haastattelun onnistumista. Haastattelut toteutettiin suomen tai englannin kielellä, riippuen haastateltavien kielitaidosta. Yksilohaastatteluita tein 6 henkilön kanssa. Haastatteluissa ensin tehtiin kyselylomakkeen täyttö, jonka sain Miessakit ry:ltä valmiina, jota muokkasin sopivammaksi omiin käyttötarkoituksiini. Kyselylomakkeen yhdessä haastateltavan kanssa täytössä kesti noin puoli tuntia. Tämän jälkeen siirryttiin teemoittain haastatteluun, joka kesti myös noin 25-30 minuuttia. Teemoittain haastatteluissa pyrin kysymään kaikilta yhtenäisellä tavalla kysymykset, jotta jokaisen haastateltavan tilanne olisi suurin piirtein samanlainen. Haastattelutilanne kesti yli tunnin, mikä oli liian pitkä aika. Sekä haastattelijan, että haastateltavan tehokas työkyky vähentyi. Alun perin minun piti toteuttaa ryhmässä kyselylomake, mutta sen kokonaisvaltainen selittäminen ryhmälle oli mahdoton toteuttaa, koska kyseisten haastateltavien tuleminen ryhmiin yhtä aikaan ei onnistunut aikataulullisesti.

Haastatteluiden tallennukseen käytin digitaalista nauhuria. Se vapautti minut kirjoittamiselta, jolloin pystyin keskittymään haastatteluun paremmin. (Kananen 2013: 99.) Tarkoituksena oli tehdä syvempiä ja pidempiä haastatteluita. Osan haastateltavien kanssa tämä ei onnistunut vaan minun piti kyselemällä yrittää saada tietoa. Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 1. Aineiston keruussa haasteelliseksi muodostui haastattelun käyminen luontevasti läpi. Haastattelutilanteessa joudun parhaani mukaan selittämään kysymyksiäni varsinkin suomen kielellä tehdyissä haastatteluissa. Tällöin ei tullut sitä rentoa kertomista laajasti aiheesta vaan kysymyksiini pyrittiin löytämään vastaus.

3.6 Aineiston analyysi

Litteroin haastattelut sanatarkasti tekstinkäsittelyohjelmalla, mutta en merkannut sanomis- tapaa tai äännähdyksiä. Jokaisen haastateltavan merkitsin koodilla, jotta heitä ei tunnistettaisi, esimerkkinä H2 kertoo, että hän oli toinen haasteltava. Litteroituja sivuja oli 27 ja kaksi litteroinneista käänsin vielä englannista suomen kieleen. Litteroineista jätin pois sellaiset tekstin kohdat, joista haastateltavat tai heidän läheisensä voitaisiin selvästi tunnistaa. Kun sain litteroitua haastatteluni, lähdin analysoimaan aineistoa. Valitsin aineiston analyysitavaksi sisällön analyysin. Sisällön analyysissa sain aineistoa järjestellyksi tiiviimmäksi johtopäätösten tekoa varten. Pyrin analyysissa löytämään niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat haastateltavien sosiaaliseen kotoutumiseen, mitkä ovat siinä haasteita, missä asioissa on onnistuttu, mitä kehitettävää on. Kun lähdin analysoimaan, jaottelin haastattelun aineiston sisältöä koodaamalla sen kategorioihin, jotka vastaavat asetettuihin kysymyksiin. Yläkategorioina olivat akkulturaatio,

sosiaaliset verkostot ja Vieraasta Veljeksi. Akkulturaation alakategorioina olivat suomalaisen kulttuurin tunteminen, oman kulttuurin ylläpito. Sosiaalisissa verkostoissa kategoriat olivat muun muassa henkilön sosiaaliset kontaktit, verkostoista saatavat hyödyt. Vieraasta Veljeksi-projektissa kategorioita oli toimivuus ja hyödyt sekä kehitysehdotukset. Sitten ne jaoin ne sen mukaan, oliko haastateltavan vastaus negatiivinen vai positiivinen verrattaessa asetettuun kysymykseen. Pyrin näkemään asioita, jotka liittyvät teoria pohjaan. Pyrin tuomaan esille kuinka moni vastaaja oli mitäkin mieltä ja mikä oli yleinen mielipide. Analyysissä, joudun tulkitsemaan haastateltavien puheiden tarkoitusta ja hakemaan erityisesti merkitystä sille, millä tavalla tietty asia tuotiin esille.

3.7 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Ennen tutkimuksen aloittamistani hain tutkimuslupaa Miessakit ry:ltä ja sain suullisen tutkimusluvan. Tein haastateltaville haastattelulupahakemuksen, jonka liitteessä tein selväksi opinnäytetyöni aiheen, tarkoituksen, menetelmät. Lupahakemukset tehtiin suomeksi ja englanniksi, lisäksi he saivat viedä lupalaput kotiinsa esimerkiksi paremmin suomea puhuvan vaimonsa tulkittavaksi tai muuten vaan tarkastella pidempään ennen suostumustaan. Itse haastattelut tehtiin ilman tulkin apua, joten haastetta tulkin oma tulkinnan ja haastateltavan kielten välille ei tullut ongelmaa. Tulkin avulla olisi mahdollisesti pystytty haastattelutilanteissa syntyneet kommunikaatio katkokset välttämään. Toki Vieraasta Veljeksi-projektilla ei ollut mahdollisuutta rahoittaa tulkin käyttöä. Olisin voinut olla yhteydessä esimerkiksi henkilöön, joka osaisi esimerkiksi hyvin arabiaa ja suomea kysyä mahdollisuutta osallistua työhöni, tai tiedustellut tulkiksi opiskelevan halukkuutta osallistua työhöni. Haastattelutilanteessa ei myöskään ollut muita henkilöitä paikalla, jotka olisivat tietoisia keitä haastattelin tutkimukseeni. Liitteessä myös kerrottiin, että heidän identiteettiään ei tulla paljastamaan ja he voivat lopettaa haastattelun missä vaiheessa vain. Kaikki haastateltavat allekirjoittivat suostumuksen haastatteluun ja he tulivat täysin vapaaehtoisesti tutkimukseen mukaan.

3.8 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Miessakit ry:n Vieraasta veljeksi projektin oppimisryhmien asiakkaat. Kävin oppimisryhmissä kysymässä halukkaita haastateltaviksi. Haastateltavien valintaan halukkaista vaikutti heidän suomen sekä englannin kielen taitonsa. Haastateltavat olivat kaikki maahanmuuttaja miehiä iältään noin 25-55 vuotta vanhoja. Heidän lähtömaitaan ovat Irak, Iran, Etiopia, Somalia, Britannia. He ovat asuneet suomessa vuodesta neljään vuoteen. Viisi kuudesta haastateltavasta oli parisuhteessa tai naimisissa, joista kahdella oli suomalainen puoliso. Ainoastaan Yhdellä haastateltavalla oli lapsia. He olivat osa-aikatoissa, koko päivä, työharjoittelussa, opiskelivat joko työvoimaopiston tai kieli kursseilla eli hyvin vaihtelevat työtaustat. Koulutuksen taso vaihteli haastatteluilla yliopisto tason koulutuksesta

kouluttamattomuuteen. Kahdella oli yliopisto tason koulutus ja kahdella peruskoulu suoritettu suurin piirtein vastaavasti kuin Suomen kouluissa voi käydä Kahdella haastateltavalla ei ollut mitään koulutusta.

4 Tulokset

Tässä luvussa esittelen kahden eri tutkimusmenetelmän tuloksia, joista ensimmäisenä käyn läpi kartoittavan haastattelulomakkeen tuloksia. Tämän jälkeen käyn läpi teemahaastatteluiden antia.

4.1 Haastattelulomakkeen tuloksia

Puolella haastateltavista oli sukulaisia Suomessa ja suurin osa piti paljo yhteyttä sukulaisiin, vaikka he eivät olleet Suomessa. Kysyessäni ystävien määrä sain kaksi kutakin vastausta. Haastateltavista kaksi vastasi, ettei heillä ollut yhtään ystävää, kaksi vastasi kolme ja kaksi 10 ystävää. Niillä, joilla oli ystäviä heidän ystäväpiirit olivat vaihtelevia, toisilla oli ystäviä monesta kulttuurista, yhden ystäväpiiri koostuin suurimmaksi osaksi suomalaisista ja yhdellä samasta kulttuurista. Kaikki haastateltavat halusivat lisää kantasuomalaisia ystäviä.

Syitä joiden vuoksi he halusivat suomalaisia ystäviä. Olivat ystävien saaminen on vain mukavaa ja suomen kulttuurin oppimisen vuoksi. Kysyessäni suomen kielen taidosta, he kokivat osaavansa vain vähän tai jonkin verran suomea. Suomen kielen opetuksen tasosta ajatukset vaihtelivat ihan ok tasosta erittäin tyytyväiseen. Puheen ymmärrys oli isoin asia, minkä he kokivat parantuneen ryhmässä olo aikana. Seuraavaksi tärkeimmät olivat oma puhuminen, lukeminen ja kirjoittaminen. He näkivät, että kantasuomalaisen ystävän olemassa olo helpotaisi paljon kielen oppimista. Toisaalta osa sanoi, että jonkin verran, koska suomalaiset puhuvat enemmän englantia heille. Suurin osa haastateltavista uskoi suomen kielen taidon auttavan työn saamisessa erittäin paljon.

Perheen päänä oleminen kulttuurillisesti kuului muihin paitsi yhteen kulttuuriin. Naisen korostunut rooli suomessa ei aiheuttanut heistä kenellekään mitään ongelmia. Vieraasta veljeksi projektin ryhmistä kysyessäni, asiakkaat kokivat että suurimmat hyödyt, olivat suomalaisen kulttuurin oppiminen sekä puhuminen suomen kielellä, että ystävien saanti. Kaikki haastateltavat olivat oppineet ryhmässä suomalaisesta kulttuurista. Myös että kieli ja sosiaaliset tavat mainittiin useasti. Kun kysyttiin mitä he itse halusivat opettaa muille ryhmäläisille, muutamat eivät maininneet mitään. Eräs vastaus oli että, ehkä jotain omasta kulttuurista. Ideoita ryhmä toimintaan liittyen haastateltavat vastasivat, että lisää ryhmätunteja. He myös halusivat urheilua kuten sulkapalloa, hiihtoa ja biljardia. Eräs halusi keskittyä enemmän opiskeluun.

Kaksi vastasi koneensa rasismia toiselle oli huudeltu metrossa ja toinen koki työn saantia vaikeuttavan rasismi. Muut haastateltavat eivät olleet kokeneet minkäänlaista rasismia. Uskonnon merkitys ei ole muuttunut millään tavalla haastatelluille Suomeen muuton jälkeen. Kultoutumisesta he ajattelivat, yhtä lukuun ottamatta, että paras tapa kotoutua on oppia suomen tavat ja kulttuuri, mutta silti pitää osa lähtömaan kulttuurista. Tämä yksi ajatteli, että paras tapa kotoutua suomeen on sulautumalla suomalaisiin kulttuuriin.

4.2 Haastattelun tulokset

Haastattelun tulokset ovat esitelty teemoittain, jotka olivat Akkulturaatio, Sosiaalinen verkosto ja Vieraasta Veljeksi-projekti. Analyysia elävöitetään useilla viittauksilla haastatteluaineistoon, näin pyrin tuomaan heidän omaa sanomaansa esille.

4.2.1 Akkulturaatio

Kysyin haastateltavilta kuinka hyvin he tuntevat suomalaisia tapoja ja kulttuuria. Osa vastasi että kyllä, mutta he eivät osanneet antaa mitään esimerkkiä. Tässä kohtaa tulee esille kieli-muuri. Yksi vastasi vielä opettelevansa ja yksi kertoi tietävänsä miten suomalainen elämäntapa on. Hän samalla korosti tottuneensa jo osaan tavoista. Yksi kertoi, että Suomessa on länsimainen kulttuuri ja kertoi länsimaisen kulttuurin negatiivisia puolia. Kuten se, että mies ja vaimo käyvät molemmat töissä omaan taskuun, on haitallista varsinkin lapsille. Hän myös ajatteli, että länsimaisessa kulttuurissa valehdellaan toisilleen eläen kulissia. Tässä kohtaa nähdään, että hän ei ole akkulturaatio asenteissaan integroitunut vaan hän vaikuttaa suoja-tuvan uudelta kulttuurilta asettamalla sen huonoon valoon.

”Suurin osa täällä aloittaa avioitumisen kolme kymppisenä.. sen jälkeen saavat pari lasta ja eroavat.” (H6)

”En tiennyt mitään kun tulin ensin tänne. Oletin että suomalainen kulttuuri on sama kuin brittiläinen kulttuuri koska se on eurooppalainen, mutta on muutamia eroja joista opin kotoutumiskurssilla ja suomen kielen kurssilla”. (H1)

Kysyin haastateltavilta, heidän halukkuudesta ylläpitää sosiaalisia suhteita kotimaahansa. Näin ollen tietäisin heidän halukkuuttaan ylläpitää aikaisemman kulttuurin yhteyksiä. Haastateltavat pitävät yhteyttä kotimaahansa ainakin vanhempiansa, toiset jopa vierailevat siellä. He eivät olleet halunneet pysyä erossa menneisyyden suhteistaan.

”kuukaudessa kaks kolme soitan sinne.” (H4)

”Mä en halua mennä Irakiin... Minä en pidä yhteyttä kavereihini, mutta isään ja äitiin kyllä. (H2)

”Mä käyn siellä kolme kertaa vuodessa, mutta ei Irakissa, Kurdistanissa. (H3)

Heidän omista tavoistaan ja kulttuurin ylläpitämisestä Suomessa, kun kysyin toisaalta tuli vastauksia, että joo totta kai voi omaa kulttuuria ylläpitää, mutta toisaalta ei haluttukaan ylläpitää tiettyjä kulttuurin piirteitä, kuten naisen heikko asema ja väkivaltaisuus maan sisällä. He oppivat uusia asioita Suomen kulttuurista. Myös yksi haastateltava vertaili suomen ja oman maansa kulttuuria. Hän ymmärsi hyvin niiden kulttuurien sisältöä ja näki suomalaisen kulttuurin voimaannuttaneen häntä. Hän pystyi tekemään suomessa sellaisia asioita mistä hän nautti, mutta hänen kotimaassa oli häpeällistä tehdä. Esimerkkinä voi mainita kaupassa käynti vaimon kanssa. Isoin asia, mikä ilmeni monessa vastauksessa, oli naisen asema, Suomessa hän ei ollut vain vaimo.

”Joo kotona voi rukoilla, ruoka on hyvää Irakissa. Kotona on ase, tämä kulttuuri ei hyvä mielestäni. Täällä nainen ei vain vaimo ja mies sanoo! (H2)

”Somalikulttuuri on totta kai erilainen kuin suomalaisesta. Jos otamme tytöt ja naiset miehillä on täysi valta ja naisilla ei ole mitään valtaa tehdä mitään. He eivät voi osallistua äänestyksiin. Suomessa on toisin, kaikki valta on naisilla. Mies voi olla tosi vanha ja silti naida 18,19 vuotiaan tytön, sen ei pitäisi olla niin. ..Mies ei voi naida vanhempaa naista, edes yhden tai kahden. Täällä se ei ole ongelma. ...Kodissa auttaminen sekini oli häpeällistä maassani, ennen en katsos osallistunut olleenaan, ennen kuin tulin Suomeen nyt olen keittiössä.” (H5)

Yleisesti haastateltavat olivat kiinnostuneita suomalaisesta kulttuurista, ja kokivat olevansa sinut sen kanssa, yhtä lukuun ottamatta. He halusivat ylläpitää vielä jotain kotimaansa kulttuurisia piirteitä ja ylläpitivät vielä sosiaalisia suhteita kotimaahansa. He olivat realistisia näkemyksissään suomalaisesta kulttuurista. Tässä nähdään juuri sellaista kotoutumista kuin suomen kotouttamispolitiikka haluaa.

4.2.2 Sosiaalinen verkosto

Sosiaalista verkosta tarkastellessa heillä tärkeimpänä sosiaalisena kontaktina oli tyttöystävä tai vaimo, toisilla suomalainen ja toisilla samasta kulttuurista oleva. He viettivät suurimman osan ajastaan heidän kanssaan. Ainostaan yhdellä miehellä ei ollut tyttöystävää. Kahdella

miehistä ei ollut ystäviä lainkaan. Niillä keillä oli kavereita, ne olivat Suomalaisia sekä oman maan kansalaisia.

”Suurimmaksi osaksi olen kotona koska olen kiireinen kirjoittamisen takia... ei minun tarvitse olla ystävän kanssa. Vietän aikani yksin tai tyttöystävän kanssa.”
(H6)

”Suurimmaksi osaksi vietän aikani vaimoni kanssa. - Minulla tulee olemaan enemmän suomalaisia ystäviä. (H5)

Suurin osa haastateltavista oli toiveikkaita uusien ystävien saamisen suhteen. Toisaalta he kokivat, ettei suomalaisiin ollut helppo ottaa kontaktia, koska suomalaiset eivät helposti rupea juttelemaan heidän kanssaan.

H1: Minulla on suomalaisia ystäviä, jotka olivat naapureitani briteissä. Käyn suomalaisessa kirkossa, jossa minulle on ystäviä. Käyn tässä ryhmässä, jossa tapaan suomen puhujia

H3: Mä näen joka päivä tyttöystävää.. Mä käyn kaksi kolme kurdilainen. Mä heidän ja he minun luona. Töissä on kaksi suomalaista Niko ja Timppa ja joka kuukausi nään sosiaalityöntekijää.

Osa oli siis pystynyt luomaan kontakteja suomalaisiin. Lähtökohtaisesti he olivat halukkaita luomaan kontakteja suomalaisiin, mikä on osoitus sosiaalisesta integraatiosta. Yksi haastateltavista kertoi, kuinka ei halua olla tekemisissä oman maalaistensa kanssa Suomessa, koska he eivät ole olleet sopivaa seuraa hänelle. Hän myös painotti useaan kertaan kavereiden puutetta.

Kysyin heiltä, miten he viettävät vapaa-aikaansa ja arkeaan. Haastateltavat urheilivat paljon. Kuntosali oli paikka missä käytiin monta kertaa viikossa. Ylensäkin urheilu oli lähellä heidän sydäntä. He tuntuivat löytäneen vapaa-ajan viettopaikkoja. He olivat hyvin aktiivisia vapaa-ajallaan.

”Pyöräilen joskus, joskus menen kalastamaan, joskus tapaan ystäviä. Nyt teen nettisivuja” (H1)

”Koska mulla ei ole kavereita ei mene biljardia pelaamaan. Minulla on vain vaimo.. vain minun kaveri on vaimo. menen kotiin ja vähä tietokone. Vähän ko-

titehtävä, syön siivoan. Tämä on minun vapaa-aika koska minulla ei ole kavereita” (H2)

”Jos mulla on aikaa, juon kahvia kaverin ja tyttöystävän kanssa. Joskus Kontulassa kurdi kebab monta kurdia tulee sinne. Tyttöystävä tykkää kebab ja salikäyn joku viis kertaa viikossa.” (H3)

Haastateltavat olivat hyvin liikunnallisia ja olivat löytäneet liikuntamahdollisuuksia, mikä kertoo jo jonkinasteisesta asettumisesta maahan. Heidän elämä rajoittuu pitkälti tiettyihin piireihin koska ei ole esimerkiksi suomalaisia kavereita. Toiset haastateltavat halusivat viettää aikaa oman kulttuurinsa jäsenten kanssa. He, jotka kokivat oman kulttuurin edustajat huonoksi vaikutteeksi ja eivät ole saaneet muu kulttuuritaustaisia kavereita, jäi hänen sosiaalinen verkosto vain ihan läheisimpien varaan.

”Vapaa- aika minä autan minun perhe. olen perheen kanssa koska viikonloppu ja työlöpputyön jälkeen mä menen kotiin ja autan lapsia ok. Tarvitseeko apua? Minun vaimo onko, jos haluaa menen kauppaan, jos menen ulkona jos haluaa menen kauppaan.. perhe asia. En mene toinen paikka. Joskus menen urheilupaikka Myllypuroon, Kontulaan, joskus jalkapalloa, joskus juoksen. Jos perhe ok mä menen.. ensin perhe. Sitten vasta kuntoileen.(H4)

”Luen, käyn salilla ja kirjoitan kirjaa, pyöräilen. Tykkään pyöräillä ja kävelystä koiran kanssa.” (H6)

Sosiaalisia verkostoja he loivat töissä, koulussa ja kielikurssilla. Nähtiin myös mahdollisuus tutustua uusiin melkein missä vaan. Kunhan se oli suvaitsevainen paikka, kuten eräs haastateltava sanoi vihasta vapaa paikka. Haastateltavilla oli halukkuutta hakea uusia sosiaalisia kontakteja, ainoastaan yhden vastaukset olivat ristiriitaisia tämän asian suhteen. Hän koki, ettei tarvinnut uusia kavereita, mutta silti hän halusi uusia ystäviä.

”Koulussa ja työssä.” (H2)

”Esimerkiksi kaupassa, työpaikalla, työ on sosiaalipaikka. Tämä paikka free paikka, ei vihainen työnantaja.” (H4)

”Joskus se voi olla kuntosali, riippuu miten se kontakti alkaa.” (H6)

Nämä sosiaaliset kontaktit ovat auttaneet heitä. Kaikilta tuli hieman erityyppisiä vastauksia. Toinen näki suomen kielen harjoittelun tärkeänä apuna, toinen kulttuurin ymmärtämisen. Yksi

koki uusien sosiaalisten kontaktien luomisen hyödyllisenä työn saamisessa. Muut maahanmuuttajat olivat vertaistukena toisilleen.

”Joo voin hyödyntää heitä ymmärtääkseni suomalaista perspektiiviä. Niitä voi käyttää, kuten kotimaassani sanomme kaikukoppana, jossa voit testata onko sinulla ongelmia.”(H1)

”Joo joskus ne auttaa kielen kanssa. Kurdit joskus puhuu mun kanssa suomen kieli, ei vain kurdia, joskus mä puhun väärin ja mä kysyn kaverilta mikä toi on.. He auttaa ei naura. Mä en ujo ennen olin ujo. Nyt haluan oppia suomea.” (H3)

”Se on auttanut koska he tulivat ennen minua ja ovat esitelleet monta ihmistä minulle ja heidän kauttaan tutustun muihin suomi asioihin. Jopa työn saamisessa he ovat auttaneet.”

(H5)

Haastateltavat, jotka ymmärsivät kun kysyin, mikä on heidän roolinsa elämässä tai sosiaalisessa verkostossa niin, he halusivat olla hyviä ihmisiä sekä oppia kieltä ja tehdä työtä. He pitivät ensi sijaisena kielen oppimisen. Yhden mielestä pitää oppia ensin suomen kieli ennen kuin voi saada suomalaisia kavereita. Pari haastateltavaa korosti hyvänä kansalaisena olemista, eikä saanut aiheuttaa hankaluuksia.

”Minun roolini on oppia kieli, löytää työ ja auttaa minun perhettäni.” (H5)

”En halua käyttäytyä huonosti elämässäni, kuten paha mies tai kriminaali. Olen suoraselkäinen eläen yksinkertaista elämää.” (H6)

4.2.3 Vieraasta veljeksi projekti

Kaikkien haastateltavien kokemukset Vieraasta Veljeksi projektista olivat positiivisia ja he kokivat hyötyvänsä ryhmätoiminnasta. Haastateltavan mielestä, ryhmässä joissa oli henkilöitä sekalaisista kulttuureista, tapahtui kulttuurillista eriytymistä. Eli ei oltu yhdessä monikulttuurisia vaan oli monta kulttuuria samaan aikaan tilaisuuksissa, mutta kuitenkin erikseen. Eräs näki, että maahanmuuttajat ystäväystyivät toistensa kanssa, mutta eivät kantasuomalaisten.

”Se on mielenkiintoinen mutta minun tietämyksellä. Se on vain sosiaali-klubi ulkomaalaisille, jotka ovat asuneet suomessa pitkää, koska he saavat uusia ihmisiä tulemaan. Kuten lopetin tulemasta välillä koska se on me ja nuo. Niin

kuin afgaanit tuolla venäläiset omassa piirissä afrikkalaiset ja sitten olen minä.” (H1)

”Ihan hyvä. juttu sopii”(H3)

Eräs haastateltava ajatteli, että eivät maahanmuuttajat ryhmissä onnistuisi ystäväystymään kuin toisten ulkomaalaisten kanssa, toisaalta tähän vaikutti heidän vähäiset kokemuksensa suomalaisista ryhmissä.

”Näen, että Somalialaiset Irakilaiset ja Sri lankalaiset tulevat eri kulttuurista eikä ole nähneet suomalaisia. He tulevat tänne ja antavat puhelinnumeronsa toisilleen ja ovat ystäviä toisilleen. He eivät nyt ystäväysty suomalaisten kanssa.” (H6)

Haastateltavat sanoivat, että ryhmän toiminta ei ole muuttanut heidän asennoitumistaan suomalaisiin, koska he eivät aikaisemmin tienneet mitään suomalaisista, eikä myöskään ryhmissä ole ollut niin paljoa suomalaisia. Tämä vaikutti siihen, etteivät he kokeneet asenteensa suomalaisiin muuttuneen. Mutta muuten osa kommentoi suomalaisia positiiviseen sävyyn. Ohjaajien rooli Suomalaisena miesmallina korostuu ryhmissä.

”Aikaisemmin oli hyvä. Näetkös ajatus on suomi ihmisiä lisää ja lisää ryhmä muutti minua koska muuttuu paremmaksi erityisesti sinä ja toinen ohjaaja. ” (H5)

”Minä ei tule ensi, koska minun vaimo tuli suomeen. (H2)

Haastattelija: joo et tiennyt suomalaisia mutta sitten kun näit heitä niin mitä ajattelit.

”Hyvä, rauhallinen. Ei ongelmaa koska, mä ajattelen hyvä. Suomalainen ihmistä hyvä, ei samanlainen kuin minun maa.” (H2)

Kysyin heiltä, tuleeko heidän oma kulttuurisi huomioiduksi täällä ryhmässä. Niin he eivät ymmärtäneet sanan kulttuuri sisältöä ja sen selittäminenkään ei auttanut monessa tapauksessa. Halusin tuoda tätä problematiikkaa esille tässä tulos osiossa.

”Tuleeko oma kulttuurisi huomioiduksi täällä” (haastattelija)

”Luulen että he tietävät minun olevan britti. ”(H1)

”Joo mutta sanoit siitä Afrikka jutusta.” (haastattelija)

”Joo täällä keskitytään enemmän pakolaisiin ja ei läntisiin kulttuureihin.” (H1)

”Onko tässä ryhmässä otettu huomioon sinun kulttuurisi?” (haastattelija)

”Mitä tarkoittaa huomioon?” (H2)

”Että olet saanut kertoa irakilaisista jutuista kurdin kielestä, että olen ollut kiinnostunut.” (haastattelija)

”En ymmärrä. Miksi vaikea kysymys.. ” (H2)

”No niin on, mutta kun sinun kulttuurisi kuuluu sinun uskonto, tavat, arvot. Niin tiedät mitä kulttuuri on?” (haastattelija)

”Minun kulttuuri okei”(H2)

”Ollaanko me puhuttu sinun kulttuurista?” (haastattelija)

”Miksi ei okei. Kysymys sinä kysyä minulta mitä tämä tarkoittaa? Oikein” (H2)

”Niin kun olen kysynyt sinun kotikaupungista ja kielestä.. olette saaneet kertoa omista ju-tuistasi.” (haastattelija)

”Joo ei ymmärrä.” (H2)

Vertaistuki nähtiin kotouttavana tekijänä. Siitä oli hyötyä muiden kulttuurien oppimiseen ja kotoutumiseen tukena ja apuna työn saamisessa. He ymmärtävät tavan millä toinen puhuu suomea sen sijaan kuin he vain kuuntelisivat nopeasti puhuvia suomalaisia. Heillä oli hyvät asenteet toisia etnisiä ryhmiä kohtaan, mikä kertoo mahdollisista integraatiohaluista.

”Me vaihdamme mielipiteitä, se ei ole simppeleä, juttu on hyvä. Saat kaiken tehtyä tämän kautta. Me vaihdamme informaatiota, mielipiteitä. kuinka saada työ, ja tuemme toisiamme. se on hyvä hyöty.” (H5)

”Joo se on hyödyttänyt, olen oppinut muista kulttuureista. Mutta se on saanut ajattelemaan kotoutumispolitiikkaa Britannian onko se hyvä vai huono. Olen avannut silmäni koko jutulle.” (H1)

”On hyvä. hyvä koska sama kun astetta, esimerkiksi viisi prosenttia kaikki puhuu hyvää. esim. tulee suomalainen puhuu enemmän meille, kovasti ehkä me ei ymmärrä mitään. Mutta kun ulkomaalainen puhuu, sama kuin astetta.” (H3)

Kaikki paitsi yksi koki oppineensa suomen kieltä. Tämä yksi ainakin koki hyödylliseksi sen harjoittamisen. Yksi näki sen myös syynä tulla ryhmään.

”Tottakai opin, jos en opi en tule kaksikymmentä kertaa.” (H3)

”En ryhmässä. mutta olen saanut harjoittaa. oppiminen tapahtunut kieli kursseilla.” (H1)

Ryhmäläiset osoittivat halua oppia suomen kieltä ja olivat hyvin positiivisia suhteessa sen tarpeellisuuteen. Ryhmän kehityksen kannalta isoin asia, minkä he kokivat tarpeelliseksi, oli useampi kokoontuminen viikossa. Tämä vastaus tuli lähes kaikilta. Yksi näki, että ryhmän pitäisi keskittyä vasta maahan tulleiden maahanmuuttajien kotouttamiseen. Kielen oppimiseen keskittyminen oli läsnä tuloksia katsasteltaessa. Yksi näki ryhmässä liian vähän toimintaa, että siinä pitäisi olla enemmän strukturoidumpaa kotouttamista.

”Ajattelen että sen täytyy keskittyä tuomaan ryhmään uusia ihmisiä jotka eivät ole olleet suomessa pitkään. Joten kauemmin olleet voivat opastaa näitä sitten kotoutumisessa. Tällä hetkellä tämä näyttää ryhmältä johon keräännytään juttelemaan, ja sitten mennään kotiin eikä muuta. Mutta tässä on hyviä mahdollisuuksia, mutta ryhmä keskittyy katsomaan sisään eikä ulos.” (H1)

”Puhuu paljo, joka torstai.. puhuu suomen kieltä oppii hyvin nopeasti ei puhu ei opi. tämä kurssi on puhekurssi.” (H4)

”Tulee esimerkiksi viikko kaksi. kolme kertaa parempi suomen kulttuuri lukeminen puhuminen kaikkea lisää.” (H3)

5 Johtopäätökset

Oli maahanmuuton syynä sitten pitkäaikainen kuten pakolaisuus tai lyhyt aikainen kuten opiskelu. On maahanmuuttajalla havaittu samantyyllisiä vaikeuksia sopeutumisaikavaikeuksia maahanmuuton yhteydessä. (Berry 1997.) Miessakit ry:n oppimisryhmien osallistuminen on vapaaehtoista, minkä vuoksi monella niihin pidemmän aikaan osallistuvilla on jo lähtökohtaisesti akkulturaatioasenteena, joko assimiloituminen suomalaiseen yhteiskuntaan tai integroitumaan. Yhdessä haastateltavan kanssa tehdystä kyselylomakkeesta selvisi, että he kokivat, että paras tapa elää suomessa on integroitua suomalaiseen kulttuuriin. Samankaltaisia tuloksia kertovat Perhoniemi ja Jasiskajanlahti. Kyselytutkimusten tulosten mukaan suomessa asuvat maahanmuuttajat suosivat asenteissaan eniten integraatiota. (Perhoniemi & Jasiskajanlahti 2006: 17.) Toisaalta henkilöllä ei ole täysin mahdollisuutta valita henkilökohtaista akkulturaatioasennettaan jos vallitseva yhteiskunta ei tue sitä. Yhteiskunnalla täytyy olla tietyt psykologiset ennakoasetukset, jotta henkilö voi vapaasti valita akkulturaatiotapansa. Nämä ovat laaja erilaisuuden hyväksyntä, vähäiset ennakkoluulot, vähäinen etnosentrisyys eli ajattelumalli, jossa ajatellaan oman etnisen ryhmän olevan keskeisesti tärkeä, vähäinen rasismi ja syrjintä. Positiivista näkökannalta on hyvät asenteet eri ryhmien välillä ja kiinnostuneisuus

tai samaistuminen yhteiskuntaan laajemmassa muodossa kaikkien ryhmien suunnalta. (Berry 1997.)

Kielitaitoa ja sosiaalisia suhteita voidaan pitää toisiaan vahvistavina resursseina sekä taloudellisen tilanteeseen ja muun käytännön sopeutumisen edistäjänä. (Perhoniemi & Jasiskajanlahti 2006: 24.) Myönteinen vuorovaikutus kantaväestön kanssa antaa maahanmuuttajille mahdollisuuden tuntea itsensä hyväksytyiksi ja hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Tämä myös parantaa kotoutumismahdollisuuksia, motivaatiota ja edesauttaa kielen oppimista sekä ympäröivän yhteiskunnan arvoihin tutustumista. Myönteisen vuorovaikutuksen edistämässä keskeinen rooli on kansalaisyhteiskunnan ja paikallistason toimijoilla, jotka voivat tukea kotoutumista ja yhdenvertaisuuden toteutumista arjessa. Verkostot kantaväestöön ja muihin maahanmuuttajiin toimivat usein myös epävirallisina kanavina työllistymisessä. Onnistuneiden kontaktien kautta myös kantaväestöllä on mahdollisuus tutustua maahanmuuttajiin. (Valtion kotouttamisohjelma.)

Suomalaisten sosiaalisten kontaktien merkitys kotoutumisessa nähtiin kulttuurisena kaikukoppana, kontaktit saattoivat kertoa miten asiat Suomessa tehdään. Kaikki haastateltavat halusivat lisää suomalaisia ystäviä ja olivat valmiita luomaan sosiaalisia kontakteja valtaväestöön, mikä kertoo halusta integroitua Suomeen. Haastateltavien muutamakin kontaktit maassa auttoivat heitä saamaan muun muassa työpaikkoja ja edesauttoivat kielen oppimisesta. On ehdottoman tärkeää pystyä edesauttamaan maahanmuuttajia sosiaalisten kontaktien luomisessa, jotta vältymme separaation ja marginalisaation kaltaisilta akkulturaatio asenteilta. Separoituneessa yhteiskunnassa muodostuu eristäytyneitä ryhmiä, jotka korostavat omia kulttuurisia piirteitä ja näin olen kaikkoavat valtakulttuurin piiristä. Tätä kulttuurillista oli jo havaittavissa oppimisryhmienkin sisällä. Esimerkkinä Suomeen voisi muodostua asuinalueita, joissa asuu vain somalikulttuuria ylläpitäviä henkilöitä. Marginalisoitunut henkilö ei koe kuuluvansa mihinkään kulttuuriin ja jää vaille kulttuurista identiteettiä Suomessa.

Tutkittavien sosiaalinen piiri on hyvin vaihteleva. Osan sosiaalinen toiminta monesti ylettyy ainoastaan vaimoon tai tyttöystävään, jolloin vieraasta veljeksi projektin, jossa he tapaavat muita miehiä merkitys kasvaa. Toisille ryhmän tarve on suomen kielen kehitystä varten. Mies-sakit ry:n Vieraasta veljeksi projekti on auttanut haastatteluiden mukaan luomaan vertaistukea maahanmuuttajille ja auttanut heitä käyttämään ja oppimaan lisää suomen kieltä. Mikä tekee projektin toiminnasta onnistunutta ja täysin kotouttamisohjelman toiveiden mukaista.

Kehitettävää projektissa on kaksisuuntainen kotoutuminen, jossa kantasuomalaiset saavat kokemuksia maahanmuuttajista ja maahanmuuttajat suomalaisista. Kantasuomalaisten merkitys suomen kulttuurisena kompassina tuli esiin haastatteluissa ja oppimisryhmien kantasuomalaisten osuuden lisääminen tässä suhteessa olisi tärkeää. Tuloksissa selvisi vapaa-ajan kuluvan

paljon harrastuksien parissa, joten lähtökohtaisesti voitaisiin kehittää harrastustoimintoja niin, että niiden pariin tulisi sekä maahanmuuttajia että kantasuomalaisia.

Suomenkielen kurssit olivat tärkeässä roolissa muodostettaessa suhteita, mutta ei suomalaisiin. Jo heti kielikursseilla voitaisiin miettiä miten kaksisuuntaista kotoutumista voitaisiin edistää. Erään Suomalaisen kulttuurin voimaannuttavan elementti, jonka haluan tuoda vielä esille. On se kuinka tutkimuksessa selvisi, osa miehistä koki vapauttavana ja innostava sen asian, että he voivat auttaa vaimoan kotityössä. He saavat kulkea vaimon kanssa kaupassa ja touhuta keittiössä ilman, että heidän täytyy peitellä tai hävetä sitä. Tämän kulttuurisen elementin esiintuomista miesmaahanmuuttajille ei pidä arkailla. Miessakit ry:n rooli suomalaisen kulttuurin esittelijänä on havaittava.

6 Pohdinta

Tässä osiossa tuon esille omaa toimintaani tutkimuksen aikana ja tutkimuksen luotettavuutta. Mietin työn merkityksellisyyttä ja kehittämisehdotuksia.

6.1 Oman ammatillisen toiminnan reflektointi

Ammatillinen kehittyminen tapahtui kohdallani pitkäaikaisen itsenäisen työskentelyn kehittymisenä, jossa keskiössä on suunnitelmallinen toiminta opinkäytetyöprosessin edetessä, sekä tutkijan rooliin asettumisen työstäminen. Tutkimuksen etenemisen kannalta minun olisi pitänyt pitää tarkempaa huolta aikataulullisesti, mitä missä kohtaa aion tehdä, jotta oppinäyte-työni edistyisi ajallaan. Kehittyneemmän tuloksen saamiseksi olisi pitänyt työn välivaiheissa tarkastella menetelmien sisältöä yksityiskohtaisesti ja miettiä voisiko, jotain tehdä toisin. Tutkimustapani pohjautui aikaisemmin koulutuksessa suoritettuihin opintoihin, kuten tutkimus ja kehitystyön kurssiin. Aikaisempi aihealueen tietämys oli peräisin työharjoitteluni aikana lukemistani teoksista maahanmuutosta sekä omaan kokemukseeni ryhmän ohjauksesta. Tavoitteenani oli tuottaa projektista tietoa ja tuon sitä työssäni yhdeltä osa alueelta esille.

Hanna Vilka (2006) on pohtinut teoksessaan koska havainnoitsija tekee havainnon tutkijana ja koska yksityishenkilönä. Tämä herätti ajatuksen itselleni omasta asemastani. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on pohdittava omaa asemaani tutkijana suhteessa tutkittaviin. Tutkittavat siis olivat ryhmäläisiä Vieraasta Veljeksi projektin oppimisryhmissä. Minä toimin oppimisryhmissä ohjaajana, eli minulla oli niin sanottu kaksoisrooli. Samalla, kun he arvioivat Vieraasta Veljeksi projektin toimintaan he myös arvioivat minua. Eikä ainoastaan tämä, vaan he voivat olla miellyttämisen haluisia vastauksissaan. Samaa lähtökohtaa voidaan myös miettiä heidän vapaaehtoisen lähtemisensä kanssa, ovatko he todellisuudessa olleet vapaaehtoisia

vai kokivatko he velvollisuudekseen osallistua tutkimukseen. Tähän voin vastata, että ryhmäläisille ei missään kohtaa painotettu, että tutkimukseen on osallistuttava ja kerroin heille, että on tärkeää vastata totuuden mukaisia vastauksia heidän omasta kokemuspohjastaan. Koska olin heille haastatteluvaiheessa jo tuttu, oli minulla vaikeuksia olla tuomatta esille asioita joita tiesin haastateltavista jo ennen tutkijan asemaani, kuten se että jollain oli tyttöystävä. Mutta pyrin tiedostamaan tämän asian ja antaa sen vaikuttaa mahdollisimman vähän haastattelun tuloksiin. Onnistuin kuitenkin toimimaan neutraalisti enkä vaikuttanut itse omalla toiminnallani haastateltavien vastauksiin ja en muokannut tuloksia sen mukaan, mitä oletin heidän ajattelevan vaan pysyin saamissani vastauksissa. Toisaalta koin saavani vastauksia helpommin oltuamme jo entuudestaan täysin tutuja toisillemme. En siis täysin objektiivisesti ollut kuitenkaan pelkän tutkijan roolissa. Jos ajatellaan esimerkiksi teemahaastatteluun perustuvia tutkimuksia, voidaan sanoa, että yksilö ei vastaa ensimmäisenkään kysymykseen pyrkimättä edes jonkinlaiseen summittaiseen käsitykseen siitä, mihin kysymyksillä pyritään tai siitä mitä tutkimus oikein käsittelee ja mitkä asiat ovat tutkimuksen kannalta oleellisia. (Pertti alasuutari 1999: 149.)

6.2 Tutkimuksen hyödyllisyys ja kehittämisehdotukset

Tutkimuksessa saatiin projektin toimintaa tukevia vastauksia. Opinnäytetyö toi esille ryhmätoiminnassa olleiden haastateltavien kokemuksia ryhmän tärkeydestä. Jotta projektin jälkeisellä toiminnalla on peruste pohjaa työn jatkamiselle opinnäytetyö antaa tietoa sosiaalisten kontaktien hankkimisen ja kielen oppimisen tärkeydestä.

Tutkimuksessa on tärkeää tuoda maahanmuuttajien omaa ääntä esiin. Kehitysehdotuksena tuli haastateltavilta, että esimerkiksi suomalaisia työttömiä voitaisiin jossain muodossa ohjata vieraasta veljeksi projektin toimintaan mukaan, jotta saadaan kantasuomalaisia ryhmään. Työttömille voitaisiin järjestää monikulttuurisuus kursseja, jonka osana he osallistuisivat ryhmiin. Jos he kiinnostuisivat, voitaisiin heitä tukea kouluttautumaan ryhmänohjaajiksi. Yhtäläillä opiskelijat ja eläkeläiset voisivat olla ryhmiä joihin voisi panostaa saadakseen lisää kantasuomalaisia mukaan toimintaan. Ryhmiä voitaisiin jakaa esimerkiksi kielen tason mukaan erilaisiin ryhmiin, jotka sitten tapaisivat useammin. Voisi olla enemmän strukturoidumpaa sisältöä, jonka sisältöä suunnittelemaan olisi hyvä olla ryhmien sisällöstä vastaava. Sisällöstä vastaava olisi koordinoimassa eri ryhmien toimintaa ja tekisi tiivistä yhteistyötä ryhmänohjaajien kanssa. Ei pidä unohtaa matalankynnyksen tärkeyttä, jokin tällainenkin ryhmä on hyvä olla, jossa voisi sitten käydä ihan minkä kielitasoiset vaan.

6.3 Kokemuksia projektista

Lopuksi kerron hieman omakohtaisia kokemuksiani ryhmänohjaajana olostani Vieraasta Veljeksi-projektissa. Olen ohjannut useamman 16 kerran kahden tunnin kokonaisuuden.

Aloittaessani ryhmänohjaajana uuden ryhmä kanssa ensimmäiselle kokoontumiselle oli tullut suuret määrät maahanmuuttajia paikalle. He eivät olleet aivan varmoja mihin olivat tulleet. Heillä saattoi olla isoja odotuksia ryhmien sisällöstä, toiset ajattelivat tulevansa puhtaasti suomen kielen kurssille, toiset taas toivoivat apua käytännön asioissa. Eräät ehkä halusivat paljon uusia ystäviä ja rentoa ajan viettoa. Näinpä tehtäväksi tuli luoda jonkinlainen kompromissi kaikkien ryhmän tavoitteiden mukaisesti, jotta kaikki saisivat mielekkyyttä ryhmän sisällöstä ja pysyisivät mukana projektissa. Ryhmässä aluksi tutustuimme toisiimme ihan perus asioille kuten mikä on nimesi ja mistä maasta olet kotoisin. Pääkielenä toimi suomi, muita kieliä apukielenä käyttäen. Tutustuimme toistemme kulttuureihin keskustelemalla niiden eroista ja yhteneväisyyksistä esimerkiksi ruoka oli suuri keskustelun aihe. Lisäksi he saivat tehdä powerpoint esityksiä maastaan. Suomen kulttuurin pyrin tuomaan hyvin monella eri tapaa esille ja muistin edustavani monelle ensimmäistä syvempää kontaktia suomalaisiin. Teimme myös asioita ryhmätilan ulkopuolella, kävimme mm. keilamaassa, suomenlinnassa, eduskunnassa, sotamuseossa, kahvilassa ja biljardia pelaamassa. Retket keräsivät aina paljon osallistua ja he kokivat ne hyvin mielekkäiksi. Suomen kieltä harjoittelimme puhumalla, lukemalla tekstejä, tekemällä kieliharjoituksia ihan riippuen kielitasosta niin joko ihan numeroita harjoitellen tai sitten paremmin osaavien kanssa vaikeampia asioita. Tässä kohtaa minun piti muistaa, etten ole suomenkielen opettaja ja toimia sen mukaan mitä itse osaan. Internetistä ja maahanmuuttajille suunnatuista oppikirjoista sai hyvin aineistoa ryhmiä varten. Ryhmien loppuilla saatoimme myös opetella jotain maahanmuuttajan omaa kieltä kuten kurdia tai somalia. Näin he kokivat myös oman kielensä ja kulttuurinsa arvokkaaksi.

Tämän avoimen oppimisryhmän hyviä puolia oli sen helppo sisään pääsy, vasta maahan tullut mies pääsi heti mukaan toimintaan, oli se missä vaiheessa tahansa. Hyvin eri maalaiset miehet pääsivät tutustumaan ja oppimaan toisiltaan. Kielitaito tai kansalaisuus ei toiminut esteenä ryhmään osallistumiselle. Ryhmäläiset saivat sosiaalisia kontakteja ja päivään jotain erilaista sisältöä, missä pääsee pois kotoa. Ensijajaiseen tärkeää heille oli saada positiivisia kokemuksia suomalaisista miehistä. He myös olivat hyvin iloisia, heittivät vitsiä ja nauroivat. On tärkeää pitää ryhmien ilmapiiri rentoja, jotta kaikki uskaltavat osallistua kykyjensä mukaan. Silmin nähden miehet oppivat suomea hyvinkin nopeasti. Eräskin mies oli ihan muutamassa kuukaudessa oppinut puhumaan täysin ymmärrettävää suomea, mikä oli aivan huikeata seurattavaa. Ryhmäläiset olivat kiitollisia ryhmien jälkeen.

Haasteita aiheutti mahdollisesti koko ajan muuttuva osallistujamäärä. Kauden jokaisella ryhmäkerralla saattoi olla aina joku uusi ryhmäläinen, mikä aiheutti hankaluutta ryhmädynamiikassa. Silloin saattoi olla vaikea luoda yhtenäistä me henkeä ryhmään. Myös suunnitelmallisen ja tarpeeksi haastavan oppimiskokonaisuuden luominen oli hankalaa. Sillä ryhmäläisten kielen taso saattoi vaihdella todella paljon. Jos joillekin henkilöille esimerkiksi piti kääntää asioita

heidän omalle kielelle, huomasin sen aiheuttavan levottomuutta ryhmässä. Saimme pidettyä monessa ryhmässä tietyt vakio kävijät, mutta muuten oli välillä hankalaa ylläpitää kävijämäärä tavoitteiden mukaisena. Ajallaan paikalla olo oli myös haastavaa miehille, monesti ryhmiin tultiin myöhässä, mikä taas katkaisi hyvin edenneen kerran.

Kaiken kaikkiaan koin saavani hienoa kokemusta maahanmuuttajamiesten kanssa tehtävästä työstä ja koin edesauttavani heidän kotoutumistaan Suomeen. Opin paljon asioita muista kulttuureista ja vähän muita kieliäkin. Ohjaajana oleminen antaa paljon hienoja kokemuksia ja riemun hetkiä, joita en vaihtaisi ikinä pois.

Lähteet

Alasuutari, P. 1999 Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Vastapaino 3 painos.

Alitolppa-Niitamo, A. 2010 Perheen akkulturaatio ja sukupolvien väliset suhteet. Teoksessa Martikainen, Haikkola, L. 2010 Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Berry, J. 2005. Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations* 29 (2005), 697-712.

Berry, J, 1997. Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology: An International review* 1997 46(1), 5-68.

Haikkola, L. Maahanmuutto ja sukupolvet Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.

Eronen, A. Härmälä, V. Jauhiainen, S. Karikallio, H. Karinen, R. Kosunen, A. Laamanen, J-P. Lahtinen, M. 2014. Maahanmuuttajien työllistyminen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 6/2014

Forsander, A, Ekholm, E, Hautaniemi, P. 2001. Monietnisyyden yhteiskunta ja työ. Helsinki: Yliopistopaino, Palmenia kustannus.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008 Tutkimushaastattelu. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University press.

Kerkkänen, H & Saastamoinen, K. 2013. Vieraasta Veljeksi, kaksisuuntaista kotoutumista miehille. Helsinki: Miessakit ry:n julkaisuja 2013:1

Linnanmäki-Koskela, S. 2010 Maahanmuuttajien työmarkkinaintegraatio. Vuosina 1989-93 Suomeen muuttaneiden tarkastelua vuoteen 2007 asti. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Manninen, M: Katsaus Kotoutumistutkimukseen, Työministeriö. 2001 Viitattu 17.5.2012.
http://www.tyovoimatoimisto.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/07_aineistot_kirjasto/02_julkaisut_raportit/kototutk_fin.pdf

Martikainen, T & Tiilikainen, M. 2007 Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestötutkimuksen julkaisusarja

Myren, K. 2001. SLU, Liikunnan ja Urheilun Maaailma 14/01
http://www.slu.fi/lum/14_01/slu-yhteiso/maahanmuuttajat_pois_paitsiosta/
Alkuperäinen tutkimus: Pois paitsiosta maahanmuuttajien liikuntaharrastukset ja vapaa-ajan vietto Suomessa. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja.

Mäkelä, K. 1995. Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino oy

Nuutila, O. 2012. Somalitaustaisten maahanmuuttajien sosiaaliset verkostot, Pro gradu. Helsingin yliopisto. geotieteiden ja maantieteen laitos. maantieteen osasto.

Nyqvist, L. & Hyvärinen, S. 2012. Dusti. Luottamusta Miehen Linjalla. Espoo: Naisten apu Espoossa.

Pennington, D. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia: Gaudeamus.

Peitsalo, P. Miesryhmät. Teioista sanoihin Miessakit ry:n julkaisu 2008:1.

Perhoniemi, R. & Jasiskajan Lahti, I. Maahanmuuttajien kotoutuminen 7 vuoden seurannan valossa. Finnish journal of Ethnicity and Migration, vol.2, no.2/ 2007.

Perhoniemi, R. & Jasiskajanlahti, I. 2006. I Maahanmuuttajien kotoutuminen pääkaupunkiseudulla. Helsinki: Helsingin kaupungin hankintakeskus.

Raunio, M. 2002. Suomi Globaalitalouden osajien valintojen kentällä, Ulkomaalaisten huippuosajien mielikuvat ja todellisuudet suomalaisessa työ- ja kaupunkiympäristössä. Tampere: Tampereen yliopisto Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö SENTE-julkaisu 15/2002. Viitattu 17.5.2012.

http://www.uta.fi/jkk/sente/netlibrary/J_15-2002_Suomi_gloaalitalouden_osajien.pdf

Sainola-Rodriguez, K. 2009 Transnationaalinen osaaminen - uusi terveydenhuoltohenkilöstön osaamisvaatimus. Kuopio yliopiston julkaisu E. Yhteiskuntatieteet 172. 2009.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002. viitattu 20.6.2012. <http://www.tenk.fi/index.html>

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu konserni 27/2012. Valtion kotouttamisohjelma. Hallituksen painopisteet vuosille 2012-2015.

Valjus, S & Nirvi, M. Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien kotoutumista tukeva koulutus Suomessa. Suomen kesäyliopistot RY 2006.

Vilka, H. 2006 Tutki ja havainnoi. Vaajakoski: Gummerrus kirja paino oy.

Miessakit ry:n nettisivut. Viitattu 22.6.2012. www.miessakit.fi

Kuviol

Kuviol1 : Berry, John: Psychology of acculturation. Lincoln University of Nebraska Press. 1990

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupahakemus Miessakit ry.

Liite 2: Suostumus haastatteluun osallistumisesta.

Liite 3: Teemahaastattelurunko.

Liite 4: Taustakysymyslomake ViVe -hankkeeseen osallistuneille.

Liite 1
Tutkimuslupahakemus

Työn tekijä/t: Mikko Salminen

Koulutusohjelma/korkeakoulu/yliopisto: Rikosseuraamusala AMK Sosionomi

Toimipiste: Tikkurila Laurea

Ohjaaja/ohjaajat: XX Laurea

Työn nimi: Sosiaaliset verkostot maahanmuuttajien kotoutumisprosesseissa Vieraasta veljeksi hank-keessa

Tavoitteet/tutkimusongelma: Miten sosiaaliset verkostot auttavat kotoutumisessa. Miten vieraasta veljeksi projekti on edesauttanut kotoutumista.

Opinnäytetyön tavoitteena on saada informaatiota ja kokemuksia maahanmuuttajamiesten kotoutumisesta ja sosiaalisten verkostojen merkityksestä siihen. Tutkimuksen yksi tavoite on yllä pitää mieserityistä tutkimusta. Tavoitteena on selvittää miten maahanmuuttaja miehet saavat luotua sosiaalisia verkostoja Suomessa ja suomalaisiin, yhtenä erityisnäkökulmana on suomalaisten miesten kanssa verkostoituminen. Selvitetään ryhmiin osallistuvien olemassa olevia sosiaalisia verkostoja. Mikä on miessakkien vieraasta veljeksi projektin toiminnan rooli ryhmiin osallistuneiden maahanmuuttaja miesten elämässä? Onko projekti auttanut heitä luomaan uudentyyppisiä sosiaalisia kontakteja?

Miessakit ry:n Vieraasta veljeksi projektin tulevan juurruttamisen pysyväksi toiminnaksi kannalta olisi hyvä, että projektista on tavallaan ulkopuolinen tehnyt tutkimustietoa. Tämän tutkimuksen avulla voidaan löytää tulevia kehittämisen tarpeita. Nämä kehitys ideat voivat liittyä esimerkiksi uusien toimintamuotojen kehittämiseksi projektiin tai jotain uusia painotuksia, jotta sosiaalisen kotoutuminen edistyisi.

Pyrin tutkimuksessani löytämään vastauksia näihin kysymyksiin:
Miten sosiaaliset verkostot ovat tukeneet kotoutumisprosessia?
Miten Vieraasta veljeksi projektin toiminta on edesauttanut kotoutumisessa?

Aion tehdä yksilohaastatteluita ryhmätoiminnassa mukana oleville maahanmuuttaja miehille. Valitsin haastattelun tutkimusmenetelmäksi koska se korostaa ihmisen subjektiivutta, näin haastateltava saa tuoda omia asioitaan esille mahdollisimman vapaasti. Haastattelut toteutetaan suomen tai englannin kielellä, riippuen haastateltavien kielitaidosta.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Tutkimuksen osallistuvien henkilötietoja ei tulla paljastamaan ja tutkimusta julkaistaessa poistetaan tiedot, joista haastateltavat voitaisiin tunnistaa. Pyrin olemaan tutkimusta tehdessäni rehellinen, huolellinen ja tarkka kerätessäni aineistoa, analysoinnissani sekä tuloksiani esitellessäni. Pyrin takaamaan sen, että tulkintani vastaavat haastateltavien sanomaa.

Tarvittavien tietojen / aineistojen määrittely: Vieraasta veljeksi hankkeen raportit.

Aikataulu:

Aikataulullisesti pyrin kesän aikana kehittämään opinnäytetyöni teoriaa ja perehdyn tutkimukseeni liittyvään kirjalliseen aineistoon. Syksyllä, kun oppimisryhmät pääsevät alkamaa toteutan haastattelut ja loppusyksyn aikana analysoin aineistoa. Tarkoituksena on valmistua maaliskuussa 2013.

Liitteet: tutkimussuunnitelma

Liite 2 Kirjallinen suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta

Kirjallinen suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta

Kuvaus opinnäytetyöstä ja sen toteuttamisesta

Teen opinnäytetyöni aiheesta maahanmuuttajamiesten sosiaalisten verkostojen merkityksestä heidän kotoutumiseen ja miessakit ry:n Vieraasta Veljeksi projektin rooliin kotoutumisen edesauttamisessa. Sosiaalisten verkostojen ulottuvuus kiinnostaa, koska projektissa yritetään saada maahanmuuttaja miehille ja kantasuomalaisille miehille kokemuksia toistensa tapaamisesta. Sosiaalisen kotoutumisen kannalta on tärkeää, että maahanmuuttajat sekä kantasuomalaiset pääsevät tutustumaan toisiinsa, tapoihin ja kulttuuriin.

Opinnäytetyön tavoitteena on saada informaatiota ja kokemuksia maahanmuuttajamiesten kotoutumisesta ja sosiaalisten verkostojen merkityksestä siihen. Tutkimuksen yksi tavoite on yllä pitää mieserityistä tutkimusta. Tavoitteena on selvittää miten maahanmuuttaja miehet saavat luotua sosiaalisia verkostoja suomessa ja suomalaisiin, yhtenä erityisnäkökulmana on suomalaisten miesten kanssa verkostoituminen. Selvitetään ryhmiin osallistuvien olemassa olevia sosiaalisia verkostoja. Mikä on miessakkien vieraasta veljeksi projektin toiminnan rooli ryhmiin osallistuneiden maahanmuuttaja miesten elämässä? Onko projekti auttanut heitä luomaan uudentyyppisiä sosiaalisia kontakteja?

Miessakit ry:n Vieraasta veljeksi projektin tulevan juurruttamisen pysyväksi toiminnaksi kannalta olisi hyvä, että projektista on tehty tutkimustietoa. Tämän tutkimuksen avulla voidaan löytää tulevia kehittämisen tarpeita. Nämä kehitys ideat voivat liittyä esimerkiksi uusien toimintamuotojen kehittämiseksi projektiin tai jotain uusia painotuksia, jotta sosiaalisen kotoutumisen edistyisi.

Pyrin tutkimuksessani löytämään vastauksia näihin kysymyksiin:
Miten sosiaaliset verkostot ovat tukeneet kotoutumisprosessia?
Miten Vieraasta veljeksi projektin toiminta on edesauttanut kotoutumisessa?

Aion tehdä yksilohaastatteluita ryhmätoiminnassa mukana oleville maahanmuuttaja miehille. Valitsin haastattelun tutkimusmenetelmäksi, koska se korostaa ihmisen subjektiivutta, näin haastateltava saa tuoda omia asioitaan esille mahdollisimman vapaasti. Haastattelut toteutetaan suomen tai englannin kielellä, riippuen haastateltavien kielitaidosta.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Tutkimuksen osallistuvien henkilötietoja ei tulla paljastamaan ja tutkimusta julkaistaessa poistetaan tiedot, joista haastateltavat voitaisiin tunnistaa. Pyrin olemaan tutkimusta tehdessäni rehellinen, huolellinen ja tarkka kerätessäni aineistoa, analysoinnissani sekä tuloksiani esitellessäni. Pyrin takaamaan sen, että tulkintani vastaavat haastateltavien sanomaa.

Suostumus opinnäytetyöhön osallistumiseen

Minulle on selvitetty opinnäytetyön aihe, tarkoitus ja opinnäytetyössä käytettävät tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että opinnäytetyöhön osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että opinnäytetyöhön osallistuminen ei aiheuta minulle minkäänlaisia kustannuksia, henkilöllisyyteni jää vain tutkijan tietoon ja minua koskeva aineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja tunnistettavuuteen liittyvät seikat ovat haastattelutilanteessa selvitetty minulle. Opinnäytetyö on valmistuttuaan julkinen.

Suostun siihen, että minua haastatellaan ja haastattelussa antamiani tietoja käytetään kyseisen opinnäytetyön tarpeisiin, jolla halutaan tuottaa työelämää kehittävää tietoa. Voin haluessani keskeyttää opinnäytetyön aineiston keruuseen osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni.

Paikka ja päiväys _____

Allekirjoitus _____

nimen selvennys, haastateltava, työnimike/titteli

Paikka ja päiväys _____

Allekirjoitus _____

nimen selvennys, opinnäytetyötä tekevä opiskelija
Laurea-ammattikorkeakoulu, Tikkurilan yksikkö

Liite 3. Teemahaastattelurunko

Taustakysymyslomake täytetään haastattelijan kanssa erillisenä ajankohtana (ks. liite 4) ennen teema-haastattelua.

Akkulturaatio

Miten hyvin tunnet suomalaisia tapoja ja kulttuuria?
Oletko säilyttänyt yhteyksiä kotimaahasi?
Voitko toteuttaa suomessa omia tapojasi?

Sosiaalisen verkoston sisältö

Millainen sosiaalinen verkosto sinulla on?
Keistä henkilöistä se koostuu?
Onko verkostossa mukana kanta/valtaväestöä?

Kotoutumisprosessi

Miten tapaat uusia ihmisiä?
Miten tutustut toisiin miehiin?
Miten vietät vapaa-aikasi?
Miten koet, että sosiaaliset kontaktit ovat auttaneet kotoutumistasi Suomeen?
Koetko, että olisi hyödyllistä tuntea suomalaisia miehiä? Kuuluuko ystäväpiirisi suomalaisia miehiä? Miten arkeesi sujuu?

Roolit, sosiaaliset verkostot, kotoutumisprosessi

Minkälaisia rooleja sinulla on verkostossasi? Esimerkiksi Työ ja isä oleminen. Vertaillaan rooleja Suomen ja kotimaan välillä? miltä tuntuu miehenä jos ei ole samaa statusta kuin kotimaassa? Mikä merkitys että saa koulutusta vastaavaa työtä? Ovatko nämä roolit edesauttaneet/taannuttaneet kotoutumistasi?

ViVe Ryhmätoiminnan merkitys, kulttuurisensitiivinen toiminta ?

Mitä mieltä olet Vieraasta Veljeksi projektin toiminnasta?
Onko toiminta muuttanut asennoitumistasi suomalaisiin?
Onko oma kulttuurisi otettu huomioon?
Oletko kokenut hyötyväsi vertaistuesta ryhmässä?
Oletko oppinut suomen kieltä?
Onko siitä ollut hyötyä sinulle?
Miten kehittäisit toimintaa?

Liite 4. Taustakysymyslomake ViVe -hankkeeseen osallistuneille.

Useimpiin kysymyksiin voitte vastata laittamalla rasti (X) parhaiten sopivan vaihtoehdon kohdalle.

A. Aluksi kysyisimme joitakin asioita teistä ja taustastanne.

0. Oletko mies? Kyllä

1. Ikä ____ vuotta

2. Kuinka monta vuotta olet asunut Suomessa? _____

3a. Missä maassa olet syntynyt? _____

b. Mihin etniseen ryhmään kuulut? _____

4. Mistä maasta muutit Suomeen? _____

5. Mikä on siviilisäätysi?

- Naimaton
- Tyttöystävä / partneri
- Naimisissa tai avoliitossa
- Eronnut
- Leski

5. Jos Sinulla on puoliso, onko hän...

- kotoisin samasta kulttuurista kuin Sinä
- eri kulttuurista kuin sinä. (Mistä kotoisin?) _____

6. Onko Sinulla lapsia?

- Ei
- Kyllä. Kuinka monta? _____

7. Mikä on korkein Suomessa tai ulkomailla saamasi koulutus?

- Ei koulutusta
- Peruskoulu
- Ammattikoulu tai vastaava
- Lukio tai vastaava
- Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
- Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto (maisteri tai tohtori)
- Muu koulutus, mikä _____

8. Mikä on nykyinen työsi tai muu toimintasi?

- Kokopäivätyö
- Osa-aikatyö
- Työtön tai lomautettu
- Eläkkeellä
- Kotona, hoitamassa lapsia tai perheenjäseniä
- Päätoiminen opiskelija
- Opiskelu työvoimatoimiston kursseilla / kielikursseilla
- Muu, mikä? _____

B. Seuraavat kysymykset koskevat Sukulaisia ja ystäviä

9a Onko sinulla sukulaisia Suomessa?

9b Oletko heihin paljon yhteydessä?

10. Kuinka monta miespuolista hyvää ystävää Sinulla on (suunnilleen)? _____

11. Mikä seuraavista kuvaa ystäväpiiriäsi parhaiten?

- suurin osa on samasta kulttuurista kuin Sinä
- suurin osa on kantasuomalaisia
- ystävien joukossa yhtä paljon kantasuomalaisia kuin oman etnisen ryhmän edustajia
- ystäviä hyvin monesta eri kulttuurista
- suurimmalla osalla on jokin muu kulttuuritausta kuin Sinulla. Mikä? _____

12. Kaipaisitko nykyistä enemmän kantasuomalaisia miespuolisia ystäviä?

- Kyllä
- Ei

13. Jos haluaisit lisää kantasuomalaisia miespuolisia ystäviä, mitkä olisivat tärkeimmät syyt? Rastita kaksi (2) tärkeintä.

- Se auttaisi työn löytämisessä
- Auttaisi suomen kielen oppimisessa
- Ystäviä on yksinkertaisesti mukava saada, ei muuta syytä
- Oppisin suomalaisesta kulttuurista lisää
- Vähentäisi syrjintää ja rasismia
- Muu syy, mikä? _____

C. Seuraavat kysymykset koskevat KIELTÄ.

14. Kuinka hyvin osaat mielestäsi suomen kieltä?

En lainkaan   Vain vähän   Jonkin verran   Melko hyvin   Erittäin hyvin

15. Mitkä osa-alueet suomen kielen taidosta on parantunut?

- puheen ymmärrys
- oma puhuminen
- lukeminen
- kirjoittaminen

16. Kuinka tyytyväinen olet samaasi suomen kielen opetukseen?

Erittäin tyytymätön   Melko tyytymätön   Opetus ihan OK   Melko tyytyväinen   Erittäin tyytyväinen

Erittäin tyytymätön   Melko tyytymätön
tyytymätön   Opetus ihan OK   Melko tyytyväinen

tyytyväinen Erittäin
tyytyväinen

18. Kuinka paljon uskot kantasuomalaisten ystävien helpottavan suomen kielen oppimista?

Ei lainkaan   Vain vähän   Jonkin verran   Melko paljon   Erittäin paljon

19. Kuinka paljon uskot hyvän suomen kielen taidon auttavan työn saamisessa Suomessa?

Ei lainkaan   Vain vähän   Jonkin verran   Melko paljon   Erittäin paljon

D. Seuraavat kysymykset koskevat MIEHEN ja NAISEN ROOLEJA.

20. Kuuluuko entisessä kotimaassasi miehen rooliin perheen aktiivisena "päänä" toimiminen (perheen edus-taminen, vastuu perheestä tai puolisoista huolehtimisesta)?

Ei kuulu   Kuuluu jollain tavalla   Mies on selvästi perheen pää

21. Onko tällainen miehen roolin toteuttaminen Suomeen muuton jälkeen ollut...

Paljon helpompaa   Vähän helpompaa   Samanlaista   Vaikeampaa   Paljon vaikeam-
paa kuin ennen   kuin ennen   kuin ennen   kuin ennen   kuin ennen

22. Jos miehen roolin toteuttaminen on ollut helpompaa tai vaikeampaa kuin ennen, MIKSI?

23. Suomessa naiset ovat erityisen aktiivisia ja näkyviä työelämässä. He tekevät myös itsenäisesti paljon päätöksiä sekä omasta elämästään (esim. uravalinnat, elämäntapa) että perheen asioista.

a. Onko tämä aiheuttanut kohdallasi hankaluutta TYÖELÄMÄSSÄ?

Ei lainkaan   Vain vähän   Jonkin verran   Erittäin paljon
hankaluutta   hankaluutta   hankaluutta   hankaluutta

Millä tavalla?

b. Onko tämä aiheuttanut kohdallasi hankaluutta MUUTEN ARKIELÄMÄSSÄ?

Ei lainkaan   Vain vähän   Jonkin verran   Erittäin paljon
hankaluutta   hankaluutta   hankaluutta   hankaluutta

Millä tavalla?

24. Jos naisten korostuneen aktiivinen rooli Suomessa on aiheuttanut hankaluutta kohdallasi, miten asioita pitäisi muuttaa?

Suomessa naisten pitäisi kuunnella enemmän muiden mielipiteitä tehdessään päätöksiä

- Minun täytyisi itse muuttaa omia mielipiteitäni / tottua sukupuolirooleihin Suomessa
- Maahanmuuttajanaisten pitäisi elää lähtömaan kulttuurin mukaisesti, ja suomalaissukuisten naisten oman kulttuurinsa mukaisesti
- Asioita pitää muuttaa jotenkin toisin, MITEN?

25. Kun osallistuit tällaiseen ryhmään, mitkä olivat sinulle tärkeimpiä hyötyjä? Rastita kaksi (2) tärkeintä.

- Oppia suomalaisesta kulttuurista
- Saada käytännön neuvoja "byrokratian viidakossa" (KELA, työvoimatoimisto) toimimiseen
- Päästä puhumaan entistä enemmän suomen kieltä
- Luoda uusia kontakteja jotka auttavat työn saannissa
- Saada vain uusia ystäviä
- Muu, mikä? _____

26. Kun osallistuit tällaiseen ryhmään, mitä asioita opit ymmärtämään lisää suomalaisesta kulttuurista? Rastita kolme (3) tärkeintä.

- Suomalaiset arvot
- Suomalaiset sosiaaliset tavat
- Suomen kieli
- Suomalaiset käsitykset miehen ja naisen rooleista
- Suomalainen musiikki, taide, urheilu jne....
- Suomalainen uskonnollisuus
- Muu, mikä? _____

27. Kun osallistuit tällaiseen ryhmään, mitä asioita halusit opettaa muille ryhmän jäsenille? Rastita kolme (3) tärkeintä.

- Lähtömaasi / kulttuurisi arvot
- Lähtömaasi / kulttuurisi sosiaaliset tavat
- Lähtömaasi / kulttuurisi kieli
- Lähtömaasi / kulttuurisi käsitykset miehen ja naisen rooleista
- Lähtömaasi / kulttuurisi musiikki, taide, urheilu jne....
- Lähtömaasi / kulttuurisi uskonnollisuus
- Muu, mikä? _____

28. Kerro mitä yhteisiä projekteja ryhmä voisi toteuttaa? Mitä ideoita sinulla itsellä on?

29: Mitä ideoita sinulla olisi vapaa-ajan toiminnalle?

F. Tässä vielä muita kysymyksiä

30. Oletko kokenut syrjintää tai rasismia Suomessa?

a) Työhaussa	b) Työelämässä	c) Muualla (esim. kadulla, ravintolassa)
☐ En	☐ En	☐ En
☐ Kyllä	☐ Kyllä	☐ Kyllä

31. Kohtaavatko miehet ja naiset mielestäsi Suomessa eri määrän rasismia ja syrjintää?

- Eivät – mielestäni miehet ja naiset kohtaavat yhtä paljon rasismia ja syrjintää
- Miehet kohtaavat enemmän rasismia ja syrjintää kuin naiset

- Naiset kohtaavat enemmän rasismia ja syrjintää kuin miehet

Miksi?

32. Onko miesten ja naisten kohtaama syrjintä Suomessa eriluonteista?

- Ei
 Kyllä

Miten?

33. Onko uskonnon merkitys sinulle muuttunut Suomessa?

Uskonto tullut
paljon
tärkeämmäksi

-

Tullut
hieman
tärkeämmäksi

-

Ei
muutosta

-

Uskonto tullut
hieman vähemmän
tärkeäksi

Tullut paljon
vähemmän
tärkeäksi

Voitko kertoa miksi?

34. Miten maahanmuuttajien pitäisi mielestäsi elää Suomessa?

- Sulautumalla suomalaiseen kulttuuriin eli omaksumalla suomalaiset tavat
 Pitäen vahvasti kiinni omasta lähtömaan kulttuurista ja tavoista
 Omaksuen uusia tapoja ja samalla pitäen kiinni lähtömaan kulttuurista ja tavoista
 Jollakin muulla tavalla, millä?